Jaargang 115. Woensdag, 3 December 1856. No. 145.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant is verzonden *Bijblad* no. 31, inhoudende: *Verslag van de handelingen der Staten Generaal.*

Verkiezing.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bekend, dat de Voorzitter en Stemopnemers van de KIESVERGADERING voor de benoeming van een **Lid** van de **Kamer van Koophandel en Fabrijken** te *Groningen*, aan hen hebben ingezonden het **PROCESVERBAAL** wegens de INLEVERING en OPENING op den 29sten November 1856, van de STEMBRIEFJES voor die benoeming, waaruit o. a. blijkt, dat van de **58** ingeleverde stembriefjes één van onwaarde is verklaard; dat geen der genoemde Personen de volstrekte meerderheid, dat is het getal van 27 stemmen, heeft verkregen; dat de meeste stemmen hebben erlangd de Heeren **A. VAN CALCAR** 26 en **J. PORTER** 11, over welke eene **HERSTEMMING** moet plaats hebben; dat die Herstemming is bepaald op ZATURDAG den 20sten December 1856.

Voorts, dat het bovengemelde Proces-verbaal ter SECRETARIJ der Gemeente voor een ieder ter inzage is nedergelegd.

GRONINGEN, 1 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

LEGGER VAN DE
Wateren, Bruggen en Waterwerken.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* doen te weten, dat door hen op heden is opgemaakt het ONTWERP van den LEGGER der **WATEREN, BRUGGEN en WATERWERKEN** in deze Gemeente, bedoeld in het Provinciaal Reglement op het toezigt der Wateren, Bruggen en Waterwerken in dit Gewest, van den 20sten Julij 1855 (*Provinciaal Blad* no. 46); — en dat die Legger in het Gemeentehuis voor een ieder ter inzage zal liggen, gedurende éene Maand, en wel van en met DONDERDAG den 4den dezer tot en met WOENSDAG den 7den Januarij 1857.

Bezwaren tegen den Legger kunnen uiterlijk *acht dagen* na den termijn van nederlegging, bij Burgemeester en Wethouders worden ingebragt.

GRONINGEN, 1 December 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

PERSONELE BELASTING.

De BURGEMEESTER van de Gemeente *Groningen* brengt bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbende Ingezetenen, dat het door den Heer COMMISSARIS DES KONINGS in deze Provincie, bij resolutie van den 25sten November 1856, executoir en invorderbaar verklaard 2de kwartaals KOHIER voor de Belasting op het Personeel over het dienstjaar 1856/57, op heden ter invordering aan den Ontvanger van 's Rijks belastingen alhier is overgegeven, en dat een ieder verpligt is zijnen aanslag op den bij de wet bepaalden voet te voldoen.

Wordende tevens ter kennis gebragt van de Belastingschuldigen in de Gemeente, dat de reclames, volgens art. 34 § 1 der wet op de Personele Belasting van den 29sten Maart 1833 (*Staatsblad* no. 4), welke zij mogten vermeenen te hebben wegens den aanslag in vermeld Kohier, vóór of op den laatsten dag der drie maanden, volgende op den dag der afkondiging, zullen moeten worden ingediend aan H.H. Gedeputeerde Staten dezer Provincie, des verkiezende, door tusschenkomst van den Heer Controleur van de Divisie, W. GRAEIJVANGER; kunnende op geene reclames worden gedisponeerd, welke na dien tijd mogten worden ingeleverd; — wordende, dat binnen dienzelfden termijn moeten worden ingediend de zoodanige reclamatiën, welke ten onderwerp hebben het herstel van begane abuizen of misstellingen in de schattingen en tellingen, op hunne aanvrage gedaan, of het herstel van fouten, in hunne eigene aangifte plaats hebbende; hoedanige reclamatiën eveneens door tusschenkomst der H.H. Controleurs kunnen worden ingediend, doch, naar het voorschrift van art. 34 § 3 der wet op het Personeel, behooren te zijn gerigt aan Z. Exc. den Minister van Financiën en niet aan H.H. Gedeputeerde Staten.

Al hetgeen bij deze aan de Belastingschuldigen wordt herinnerd, met aanbeveling, om zich daaraan, ter bevordering hunner eigene belangen, stiptelijk te houden.

En zal deze op heden afgekondigd en op de gewone plaatsen worden geaffigeerd, ten einde ter kennis van een ieder te komen.

GRONINGEN, 1 December 1856.

De Burgemeester voornoemd: J. SLOT.

BUREAU VAN POLITIE.

De navolgende **gevondene Goederen** zijn aan gemeld BUREAU ter **herkenning** gedeponeerd:

1) Het ONDERSTE GEDEELTE van een **GOUDEN OORHANGER** of **BEL** met ROOD GESLEPEN STEEN.

2) Eene **GOUDEN BROCHE** met GEBLOEMD EMAIL.

3) Een **ZILVEREN THEELEPELTJE.**

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

BATAVIA, 11 October.

Met de vorige landmail was reeds het berigt ontvangen ('t welk ook aan onze lezers *in extenso* is medegedeeld), dat de expeditie naar de Lampongs met een gelukkigen uitslag was bekroond, daar de zetels van de hoofden van den opstand in de districten waren vermeesterd. Er bleef nu slechts over, de uitgejaagde muitelingen meester te worden. Kolonel *Waleson* heeft daartoe dadelijk de noodige maatregelen genomen, die, naar 't blijkt, gelukkig zijn geslaagd.

Den 4den kreeg men tijding dat eene kolonne, daags te voren onder kapitein *Köhler* uitgezonden naar de zijd van Rindé, radhen *Intan*, het ware hoofd van den opstand, te Kakaret overvallen had. Hij scheen geene komst van troepen bij regenweer verwacht te hebben. Een te vroeg gelost schot deed echter de daar aanwezige personen overhaast de hutten uitvlugten, waarbij een hunner werd nedergelegd. Vervolging was vruchteloos. Eenige wapens van radhen *Intan* en veel kleederen en versierselen werden buit gemaakt.

(Volgens latere berigten verneemt men, dat radhen *Intan*, en diens half-broeder mas *Intan*, in den nacht van den 5den October door drie volgelingen van den radhen zijn afgemaakt. Door onze troepen overal vervolgd en gedreven door den honger, waren zij eindelijk naar een afgelegen huisje op de sawas in de nabijheid van Tetaän Oediek gevlugt. Daar wachtte radhen *Intan* levensmiddelen van het hoofd dier plaats, toen zijne drie volgelingen hem met zijnen broeder door knuppelslagen van het leven beroofden. Hunne lijken werden aanstonds naar het hoofdkwartier overgebragt.)

De kolonne onder luit. *Steck* uitgezonden, bragt den beruchten Bantamschen voortvlugtige en muiter *Hadjie Wachia*, een der hoofdaanleggers der onlusten, mede. In een den 8sten over hem misdadiger gehouden krijgsraad te velde, werd hij veroordeeld tot de straf des doods door den strop, en het vonnis, door den kommandant der expeditie bevestigd, daags daarna, in bijzijn der troepen en der verzamelde kampongshoofden voltrokken.

Deze kampongshoofden waren twee dagen vroeger bij proclamatie opgeroepen tot eene bijeenkomst met de commissarissen tot regeling der Lampongsche zaak (kolonel *Waleson* en kapt. *Köhler*). Ruim een twintigtal hoofden kwam te dier gelegenheid op en legde, nadat hun de ontzetting der oproerige margahoofden van hunne waardigheden en de bedoelingen der regering bekend waren gemaakt, op den koran en onder de Nederlandsche vlag, den eed van getrouwheid aan het gouvernement af.

Van de hoofden des opstands was nu alleen nog *Singa Branta* aan alle vervolgingen ontkomen. Desniettemin kan thans reeds met zekerheid worden opgegeven, dat de uitslag der expeditie ons gezag voor goed in de Lampongs heeft hersteld. Veel gesneuvelden heeft men niet te betreuren; maar er kwamen vele zieken uit de Lampongs te Batavia, en men vreesde, dat de Westmoesson het aantal zieken in de zoo ongezonde Lampongs zeer zou vermeerderen.

— In den morgen van den 16den September heeft de gouverneur-generaal, vergezeld van den schout-bij-nacht, kommandant van Z. M. zeemagt in Oost-Indië en inspecteur der marine, het eiland Onrust bezocht, ten einde de verschillende inrigtingen van het etablissement in oogenschouw te nemen. Vooral wekte de bijzondere belangstelling van z. exc. het onlangs aldaar geplaatst drijvend droogdok, door welke inrigting in eene lang gevoelde behoefte thans op voldoende wijze in het belang der scheepvaart is voorzien.

RUSLAND.

Sedert den 27sten Nov. is het verbod van uitvoer van granen uit Polen opgeheven.

— Te Warschau is, volgens de uit de hoofdstad ontvangen berigten van den 19den November j.l., thans de overeenkomst afgekondigd, die den 3den Augustus 1847 te Rome tusschen Rusland en den Roomschen Stoel aangegaan, maar wegens later opgerezen oneenigheden door het Russische gouvernement niet ten uitvoer gelegd was. Ten gevolge der vrijgevigheid van Keizer *Alexander*, zijn de bezwaren door de laatstelijk gevoerde onderhandelingen weggeruimd; en het reeds bekende besluit van den Paus tot het bezetten van eenige sinds lang openstaande bisschopszetels in Polen is het eerste gevolg daarvan.

— Te Warschau zal in Junij 1857, blijkens eene ukase van Keizer *Alexander II*, eene groote tentoonstelling van nijverheids-voorwerpen plaats vinden, waartoe de voorstanders der industrie in Polen, Rusland en Finland aangemaand worden hunne bijdragen te leveren. Ook landhuishoudkundige producten zullen op deze tentoonstelling toegelaten en aan de inzenders de transportkosten teruggegeven worden.

TURKIJE.

Het is eindelijk, zoo als een telegrafisch berigt uit Konstantinopel meldt, aan *Reschid*-pacha, naar men hoopt voor goed gelukt zijn kabinet voltallig te maken. *Ethem*-pacha vervangt *Fuad*-pacha als minister van buitenlandsche zaken, welke laatste, even als *Ali*-pacha, aanblijft als minister zonder portefeuille.

SPANJE.

De tijdingen uit Spanje blijven steeds van een ongunstigen aard. De schaarschte en daardoor duurte van levensmiddelen houdt de gemoederen in gisting en bevordert de politieke crisis, die door den onophoudelijk toenemenden invloed van de geestelijkheid en de twisten tusschen de hofpartij en den minister-president veroorzaakt wordt. Zelfs de gematigden in dit land zien de toekomst met schrik te gemoet en voorspellen het ergste.

De Spaansche ministerraad heeft een strengen maatregel genomen ten aanzien van generaal *Prim*, door hem te verbannen naar de Kanarische eilanden. Zoodra deze hiervan kennis bekwam, begaf hij zich naar het paleis en verklaarde aan de Koningin, dat hare regering zeer onstaatkundig handelde door zoo streng te werk te gaan ten opzigte van de generaals, en dat zij zich op die wijze aan een mogelijken opstand van het leger blootstelde. De Koningin ontbood hierop den maarschalk *Narvaez* en vroeg hem, waarom de ministerraad zulk een maatregel ten aanzien van dien generaal genomen had. *Narvaez* antwoordde hierop, dat *Prim* den een of anderen dag zich aan het hoofd der progressistische partij stellen en ten laatste er in slagen zou de gematigde partij omverre te werpen, zoodat die maatregel genomen was in het belang des lands. De Koningin scheen hiermede geen volledig genoegen te nemen; want bij wijze van schikking is daarop besloten om generaal *Prim* in plaats van naar de Kanarische eilanden te verbannen, hem Bilbao tot verblijfplaats aan te wijzen.

DUITSCHLAND.

Zaturdag heeft de Koning van Pruissen (gelijk reeds kort onder de telegrafische berigten in ons vorig nommer is gemeld) in persoon de wetgevende kamers geopend. In de troonrede wordt in de eerste plaats met veel voldoening gewaagd van den bevredigenden toestand des lands en van den bloei der nijverheid in den staat. De regering, zeide de vorst, zal voortdurend blijven streven naar het groote doel: de bevordering der nijverheid, door de verdere volmaking der middelen van openbaar verkeer en door de ondersteuning van alles wat met de nijverheid in verband staat.

Onder de door de regering toegezegde wetsontwerpen worden genoemd die tot vaststelling van den regtstoestand der provinciën, en tot verbetering van de wetten op de echtscheiding.

Uit de staatsbegrooting die aan de kamer zal worden voorgelegd, zal blijken dat de hulpbronnen van den staat toenemen. De regering is echter van oordeel dat in verscheidene dringende behoeften, wier voldoening tot dus verre is uitgesteld, moet worden voorzien, daar langer oponthoud onmogelijk is.

In dat gedeelte der troonrede, waarin de buitenlandsche staatkunde wordt besproken, wordt de hoop uitgedrukt op het behoud des vredes in ons werelddeel, en dat vooral Pruissen voortaan in vredestoestand blijve verkeeren. Als mede-onderteekenaar van de Europesche tractaten, zal de Koning niet afwijken van de in alle opzigten volkomene vervulling der pligtige aangegane verbindtenissen en verpligtingen en tot stipte handhaving der met het volkenregt overeenkomstige grondstellingen.

Daarna zegt de Koning: »Smartelijk ben ik aangedaan door de jongste voorvallen in *mijn* vorstendom Neufchâtel, alwaar de sedert 1848 onopgeloste tegenspraak tusschen *mijne* ontwijfelbare regten en de feitelijke ontwikkeling van den openbaren toestand, trouwe mannen in de magt hunner tegenstanders bragt. De gematigdheid, waarmede ik ten aanzien van den toestand des vorstendoms, in het belang van den algemeenen vrede, jaren lang heb gehandeld, is door de Europesche mogendheden erkend geworden. Ook na de jongste betreurenswaardige conflicten en nadat mijn onbetwistbaar regt nog dezer dagen door het met algemeene stemmen genomen besluit der Duitsche bondsvergadering eene bekrachtiging heeft erlangd, is het mijn wensch dat, door onderhandelingen met de mogendheden van Europa, een met de waardigheid mijner kroon bestaanbare oplossing van het vraagstuk moge worden bereikt. Doch ik *mag* en *zal* niet toegeven, dat mijne langmoedigheid in een wapen tegen mijn regt worde veranderd. Even als mijn volk overtuigd kan wezen dat ik met allen ernst, dat ik met volkomene inachtneming van mijne pligten, en lettende op den toestand van Europa, die pligten en dien toestand tot rigtsnoer blijf houden voor mijne verdere handelingen, zoo vast is bij mij de overtuiging, dat, mogten de omstandigheden het eischen, mijn volk met de beproefde kracht, met trouw en gehechtheid, de eer mijner kroon zal handhaven en waarborgen."

Men kan uit deze zeer krachtige woorden opmaken, dat de Koning het niet bij het gebeurde zal laten. Men heeft echter reden om te gelooven, dat hij niet zoozeer op de handhaving van den stand van zaken vóór 1848 zal aandringen, als wel op eene soort van voldoening, daarin bestaande, dat de gevangenen onvoorwaardelijk losgelaten worden.

In dien geest heeft zich dan ook de ministeriële *Zeit* uitgelaten, die onder het opschrift: »*Wat schiet er nu over?*" een belangrijk artikel levert, waarin wij het volgende lezen:

»Pruissen *kan* van zijn regt afstand doen; misschien zelfs *wil* het dat, omdat het stukje gronds, hetwelk thans het voorwerp van het geschil is geworden, voor Pruissen van geen belang en voorwaar eenen oorlog niet waard is. Maar Pruissen kan slechts met eere afstand doen, en daarvoor is noodig dat zijn regt *vooraf* door eene bepaalde behandeling der Zwitsersche regering uitdrukkelijk *erkend* worde.

»Zulk eene handeling is de onvoorwaardelijke vrijlating der Neufchâtelsche gevangenen. Wanneer men weigert tot die handeling over te gaan, op grond dat men den loop des regts niet mag bemoeijelijken, dan zijn dat lou er klanken. Zoo lang Pruissen van zijn regt van bezit op Neufchâtel geen afstand gedaan heeft, zoo lang is de tegenwoordige toestand in dat vorstendom niets meer is dan een feitelijke toestand, zoo lang is ook de Zwitsersche justitie ten eenenmale *incompetent* om te oordeelen over de mannen die voor hunnen wettigen souverein zijn opgestaan. Dit, en niets anders, zou men door de vrijlating der gevangenen verklaren; men zou regtens den *status quo ante* herstellen, en daardoor aan Pruissen de mogelijkheid verschaffen om van zijn regt afstand te doen.

»Men ziet dat het hier eigenlijk slechts eenen *vorm* geldt; maar deze vorm is voor Pruissen van zooveel gewigt, dat het daarvan niet zonder nadeel voor zijne politieke magt en voor zijne eer kan afzien. De hardnekkigheid bij de andere partij, die liever eene breuk uitlokt dan tot een besluit te komen hetwelk eene schikking zoo gemakkelijk zou maken, moet men opregtelijk betreuren. Wij zijn niet ingewijd in de bedoelingen der regering, maar wij gelooven niet dat zij zich van hare vorderingen ook zelfs een tittel zal laten afdingen. De Neufchâtelsche gevangenen moge men veroordeelen — Pruissen zal handelen."

Ondertusschen weet men reeds, dat de Zwitsersche bondsraad geweigerd heeft in die onvoorwaardelijke vrijlating der gevangenen te treden, hoewel dit ligchaam van zijn kant zich bereid verklaard heeft in onderhandelingen te treden. Zoo als men dus ziet, krijgt de zaak een ingewikkelder aanzien.

— De *Frankf. Postz.* behelst een zonderling middel voor de verkiezingen van leden van den landdag, waarvan de burgemeester te A. bij Bingen gebruik maakte. Hij liet namelijk de stormklok luiden, en toen de verschrikte burgers op het stadshuis kwamen, verzocht hij hen heel gemoedelijk hunne stembriefjes in te vullen. Welligt ware soortgelijk middel ook elders wel eens *probatum*, waar de vrije verkiezingen, bij gebrek aan deelneming, op het punt staan van uit te sterven.

— De derde vergadering van het inter-nationale congres voor de statistiek zal in het volgende jaar te Weenen worden gehouden.

— De beroemde orientalist en geschiedkundige, baron *von Hammer-Purgstall* is, den 22sten Nov., te Weenen overleden, in den ouderdom van 83 jaren. Hij was te Grätz in Styrie geboren.

DENEMARKEN.

De kwestie der Sleeswijk-Holsteinsche hertogdommen dreigt ook van Europeesch gewigt te zullen worden. Denemarken heeft zijne houding in een memorandum verdedigd, waarin het te kennen geeft, dat de eenvormige vertegenwoordiging voor het geheele Deensche rijk de regten de hertogdommen niet verkort, en dat de verhouding tot den Duitschen Bond dezelfde blijft. Denemarken zoekt intusschen bij de andere magten steun, om tegen den drang van den Bond te kunnen bestand wezen.

FRANKRIJK.

Al meer en meer wint het gevoelen veld, dat Frankrijk en Engeland het thans eens zijn nopens de gewigtigste kwestiën die aan de orde van den dag zijn, en dat de definitieve regeling der gerezene moeijelijkheden aan het congres te Parijs zal worden onderworpen.

De Londensche *Times* begint reeds de huik naar den wind te hangen, nu dat blad ook van die meer gunstige wending van zaken iets vermoedt. Dit blad behelst thans een hoofdartikel, waarin het opkomt tegen de beschuldiging, alsof het er op zou toeleggen, om de alliantie tusschen Frankrijk en Engeland te verbreken. Het artikel schijnt bestemd te zijn om den fellen toon van sommige der vroegere artikelen in dat blad tegen Frankrijk, weer goed te maken. Het zegt thans, dat Engeland geen beter bondgenoot kan hebben dan Frankrijk. Beide hebben in de meeste kwestiën dezelfde belangen, en daar, waar ze het niet volmaakt eens zijn, is het verschil van gevoelen zoo gering, dat er volstrekt geen hinderpaal is om tot eene overeenstemming te geraken. Frankrijk heeft, ten bewijze dat het de beste bondgenoot is voor Engeland op het vasteland, geen enkele nationaliteit, die aan zijn regeringsbestuur onderworpen is, verdrukt. Het zegt zelfs, dat het versmaden dier alliantie, zoo lang zij niet eere in stand kan worden gehouden, eene lakenswaardige handeling jegens de Voorzienigheid zou zijn.)

— Eindelijk is het vertrek van markies *Antonini*, gezant van Napels, officieel; hij heeft Dondedag voormiddag Parijs verlaten, zich naar Brussel begevende. Niettegenstaande het vertrek van dezen diplomaat en het afbreken der betrekkingen tusschen de hoven van Frankrijk en Napels, waarvan dit vertrek een nieuw bewijs is, is men in officiële kringen overtuigd dat de goede verstandhouding tusschen de twee hoven spoedig zal worden hersteld, aangezien de Pruissische regering, die onlangs hare goede diensten aanbood, verzekerd heeft dat vóór het einde des jaars Koning *Ferdinand* aan de Westersche mogendheden eenige der door haar gedane eischen zal inwilligen.

— Voortdurend zijn geruchten van ministeriële wijzigingen in omloop. Men slaat daaraan echter weinig geloof.

— Wat de inwendige aangelegenheden van Frankrijk betreft, zoo valt hier op te merken, dat in het personeel van de prefecten over de verschillende departementen eene nog al belangrijke verwisseling is gekomen. Vele dier hooge ambtenaren waren, naar de regering meende, te weinig doordrongen van hunne pligten tegenover de bevolking, wier tolken zij bij de regering moeten wezen, terwijl zij daarentegen meer eendels als *pacha's* meenden te mogen heerschen! Acht van deze hooge ambtenaren zijn op pensioen of op non-activiteit gesteld.

Even als bij de prefectuur, zijn ook vele marine-officieren op pensioen of non-activiteit gesteld.

— Voor eenige maanden heeft de heer *Alexander Dumas* eene geregtelijke vervolging ingesteld tegen het dagblad *le Siècle*. Thans wordt door de dagbladen een verslag van dit proces gegeven, waaruit blijkt, dat de *Siècle* en de heer *M. Levy* in den tijd van 5 jaren 265 deelen van de werken van *Dumas* uitgegeven hebben, zegge 265 deelen! Daarbij zinkt *Voltaire* in het niet. Inmiddels blijft de heer *Dumas* voortschrijven. Van deze 265 eischt hij nog betaling voor 90 deelen, en wel het nietig sommetje van 736,345 fr.!

— De Fransche regering heeft thans het officiële berigt van de inneming van Herat door de Perzen ontvangen. De *Patrie* bevat een niet zeer vriendschappelijk gesteld artikel over de Engelsche expeditie. Zij houdt de bezetting van Herat door de troepen van den Schah wel voor een goed voorwendsel, maar geenszins voor eene ernstige beweegreden om de vijandelijkheden tegen Perzië te beginnen, en meent, dat het de Oost-Indische compagnie zeer onverschillig kan zijn, of Herat al of niet aan Perzië toebehoort. Voor belagchelijk houdt zij de

vrees, dat door de inneming dezer stad een Russische inval in Indië gemakkelijker is geworden. Zij ziet dus in de expeditie eene andere, meer geheime bedoeling. De Perzische golf, zoo meent dit dagblad, is een der wegen naar Indië; de Euphraat, die daarin uitstroomt, nadert in zijn bovenloop de Middellandsche zee, en de bedoelde expeditie kan dus zeer wel in verband staan met de plannen van den spoorweg van het Euphraatdal.

(De *Morning Post* behelst in zijn jongst ontvangen nommer een hoofdartikel over den staat der zaken in Midden-Azië, waaruit op nieuw blijkt dat de vrees voor ondernemingen van Rusland tegen het Britsch-Indische rijk door het Engelsche gouvernement niet als eene hersenschim beschouwd wordt.)

BELGIË.

Eindelijk is de strijd, die reeds sedert acht dagen met zulk eene groote heftigheid in de kamer van afgevaardigden is gevoerd over de zinsnede van het ontwerp-adres betreffende het onderwijs, tot beslissing gekomen met eene overwinning van de regterzijde en van het op nieuw met haar, althans schijnbaar, verzoende kabinet. Er waren twee amendementen op voorgesteld; het eene van den heer *de Merode*, alleen strekkende om de voorgestelde woorden „de betrekkelijke vrijheid der hoogleeraren heeft hare grens in de gewetensvrijheid der leerlingen" te verduidelijken, zonder er het anti-liberale karakter aan te ontnemen. Het tweede amendement was van den heer *Devaux* in liberalen zin, bij welk amendement de onafhankelijkheid der hoogleeraren wordt erkend.

De stemming liep in de zitting van Donderdag af, zóó als reeds van te voren bijna met zekerheid werd voorspeld. Het amendement van den heer *Devaux* werd met 61 tegen 41 stemmen verworpen, en, nadat de heer *de Merode* op aansporing der regering zijn amendement had ingetrokken, de oorspronkelijke redactie der commissie met 63 tegen 45 stemmen goedgekeurd.

Het blijkt alzoo, dat de liberale oppositie in de kamer thans 45 stemmen sterk is, en dat het conservatieve kabinet eene meerderheid van 18 stemmen heeft.

(Volgens het Fransche *Journal des Débats*, strekt de beraadslaging over het onderwijs, welke thans in België is gevoerd, de parlementaire tribune van dat land grootelijks tot eer. Zoodanige beraadslagingen zijn, naar luid der *Débats*, in den geest des tijds gelegen. Deze laatste uitdrukking is voorzeker wel wat gewaagd in een land waar de vrijheid der tribune in waarheid niet meer bestaat.)

De kamer heeft in hare vergadering van Vrijdag het adres van antwoord op de troonrede in zijn geheel, met 58 tegen 37 stemmen aangenomen.

Bij die gelegenheid heeft de minister van binnenl. zaken, in antwoord op den heer *Rogier*, die verklaard had dat hij aan het kabinet zijne staatkundige medewerking niet kan beloven, op nieuw gezegd, dat hij geen minister in den geest van eenige partij wilde zijn, maar een constitutionneel minister, gereed om alle overdrevene eischen te bestrijden en te voldoen aan alle wettige wenschen alsmede aan de behoeften van de meerderheid des lands; zonder te vragen, van welke zijde der kamer de regering ondersteund of tegengewerkt zou worden.

De paragraaf betreffende de internationale betrekkingen des lands, heeft aanleiding gegeven dat de heer *Osy* vroeg, wat ten gevolge van de wet, waarbij de differentiële regten afgeschaft worden, van het tusschen Holland en België bestaande handelstractaat zou worden? — De min. van buitenl. zaken heeft daarop geantwoord, dat dit tractaat vóór den 1sten Jan. zou opgezegd worden; dat het uit den aard der zaak door de voornoemde wet moest komen te vervallen, maar dat de beide regeringen een geheel jaar hadden om de noodige maatregelen te beramen.

— Den 25sten Nov. is de bekende *P. F. J. de Geest*, expriester en rondventer van boeken, door het hof van assises te Gent, bij verstek veroordeeld tot twee jaren gevangenisstraf en 500 francs boete, wegens het verspreiden van een geschrift: *De geheimen van de biecht.*

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 30 November.

Bij kon. besluit van den 28sten is benoemd tot ridder der orde van den Ned. Leeuw de heer *N. Verheijen*, administrateur der openbare veiligheid in België, wonende te Brussel.

Voorts heeft Z. M. de heeren *G. Wassink*, laatstelijk chef der geneeskundige dienst van Neêrl. Indië, en *W. L. de Sturler*, gepensioneerd majoor der artillerie bij het leger in Neêrl. Indië, benoemd tot commandeurs der orde van de Eikenkroon.

— Bij kon. besluiten van den 25sten zijn benoemd tot ontvangers der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen: te Putten c. a., de heer jhr. *J. van Beresteijn*, thans ontvanger te Coevorden; te IJsselstein c. a., de heer *F. L. F. de Veije*, thans ontvanger te Amerongen c. a.; te Amerongen c. a., de heer *J. M. Terlaag*, thans ontvanger te Benschop c. a.

— Bij kon. besluit van den 27sten is benoemd tot griffier bij het kantongeregt te Utrecht, mr. *H. Waller*, advokaat aldaar.

— Bij kon. besluiten van den 23sten zijn benoemd bij het 8ste regement infanterie, tot kapitein van de 3de klasse, de 1ste luitenants *G. Wieland*, van het 6de, en *B.* baron *van Voorst tot Voorst*, van het 7de regement infanterie; bij den staf der artillerie, tot majoor en magazijnmeester van de 1ste klasse aan den Helder, de kapitein der 1ste kl. *G. Frantzen*, van het 2de regement vesting-artillerie, en bij het 1ste regement vesting-artillerie, tot luitenant-kolonel, de majoor *E. A. Frantzen*, van het 2de regement.

— Uit Amersfoort schrijft men van den 29sten, dat het aan de justitie gelukt is, den ontvlugten gevangene *Teunis van Eck* weder in handen te krijgen. Dien morgen werd hij in het huis van arrest teruggevoerd uit de gemeente Renswoude, alwaar men hem betrapte onder het gebruik van eenige ververschingen in eene landbouwers-woning, waar binnen hij zich ongemerkt had weten te laten opsluiten.

— Per telegraaf wordt uit Luxemburg van den 1sten Dec. berigt, dat bij eene koninklijke ordonnantie, geteekend te 's Gravenhage, de wijzigingen in de constitutie van het groothertogdom zijn gebragt, waarvan het ontwerp aan de Kamer was aangeboden. De Kamer is ontbonden. Het land is rustig.

AMSTERDAM, 30 November.

Gisteren hield de natuurkundige afdeeling der kon. akademie van wetenschappen hare gewone maandelijksche vergadering. In deze vergadering is de beraadslaging geopend over het ontwerp-verslag van den heer *H. C. van Hall* en over het verslag van den heer *H. de Vriese*, omtrent de voortzetting en voleindiging van de *Flora Javae* (van den heer *Blume*). De heer *van Hall* geeft zijne verwondering te kennen over de handelwijze van den heer *de Vriese*, die buiten zijn weten in de vorige vergadering een concept-verslag had oorgelezen, dat hij niet tot openbaarmaken had bestemd. Hij gispt hevig de onkiesche handeling van den heer *de Vriese* en blijft nader op zijn voorstel omtrent de voortzetting van de *Flora Javae* aandringen. De hr. *Blume* wederlegt eenige bedenkingen in het rapport van den heer *de Vriese* voorkomende en bestrijdt de slotsom daarvan. Hij verklaart dat de *Flora Javae* zal worden voortgezet, doch dankt de akademie voor hare verdere bemoeijingen in zijn belang en beveelt haar zijn werk aan. Hij verzoekt dat zijn advies en dat van den heer *van Hall* in de verslagen en mededeelingen worden opgenomen.

Nadat vele leden het woord over deze zaak nog hebben gevoerd, trekt de heer *van Hall* zijn voorstel omtrent de *Flora Javae* in.

Daarna is, na eene zeer uitvoerige discussie over de kwestie, of deze stukken gedrukt zullen worden, besloten, dat de rapporten in de vorige vergadering voorgelezen, niet in de verslagen zullen worden opgenomen, en dat het stuk door den heer *van Hall* heden voorgedragen, zal worden gedrukt en verzonden aan de leden.

Nadat nog eenige mededeelingen zijn gedaan, is de vergadering gescheiden.

— Binnen weinige dagen zal alhier zeilvaardig wezen het fregatschip *Prins Frederik der Nederlanden*, kapt. *de Wit*. De bestemming van dien bodem is naar de Kaap de Goede Hoop en Port Natal. Naar men verneemt, is dit het eerste schip dat — eenige kleine schepen enkele jaren geleden uitgezonderd — naar die dubbele bestemming zal uitklaren. Wanneer deze reis, zoo als wel te verwachten is, gunstig uitvalt, zal denkelijk eene regtstreeksche vaart van hier uit op Port Natal daargesteld worden. Ook gaan met deze gelegenheid onderscheidene landverhuizers, die geenszins onbemiddeld zijn, ook landbouwers en anderen, naar Natal in de naburige Hollandsche streken, om hunne vrienden te volgen die het vorige jaar, en ook eenige maanden geleden, naar die oorden zijn vertrokken. Dewijl de *Prins Frederik der Ned.* regtstreeks naar Port Natal gaat, zullen de reiskosten en de bezwaren der reis veel minder zijn dan tot hier toe het geval was.

LEIDEN, 29 November.

Ingevolge het vroeger genomen besluit, dat namelijk reeds voor het jaar 1857 eene andere en betere belasting dan de bestaande hoofdelijke omslag worde ingevoerd, werden in de zitting van den gemeenteraad van Donderdag de sedert door de daartoe benoemde commissie gedane voorstellen in overweging genomen. Het eerste door de commissie voorgestelde punt, de heffing eener belasting op de brandstoffen, werd, na uitvoerige beschouwingen, met 10 tegen 9 stemmen verworpen, waarop al de overige voorstellen, als met het genoemde één geheel uitmakende, werden ingetrokken. Er moest alzoo weder een ander belastingstelsel worden uitgedacht. Daartoe strekt een nieuw voorstel, door drie raadsleden ingediend, 't welk tot nader onderzoek aan eene commissie is in handen gegeven.

HAARLEM, 29 November.

In de Woensdag gehoudene bijeenkomst van den raad dezer gemeente, is een brief gelezen van burg. en weth., houdende het voorstel dat de raad, ten einde art. 4 der gemeentewet niet onuitgevoerd te laten, zal beslissen, dat de verkiezing van jhr. *M. Salvador* tot lid dezer vergadering van den 5den en 6den Augustus l.l., geen gevolg kan hebben, en jhr. *M. Salvador* geenszins als lid van den raad kan optreden; en dat om te voldoen aan het genoemde art., eene nieuwe verkiezing zal behooren plaats te hebben. Dit voorstel is gegrond op de overweging dat, volgens art. 31 der gemeentewet, aan den raad de beslissing is opgedragen der geschillen, welke, betreffende de geloofsbrieven, of de verkiezing, oprijzen; op de bedenking, dat de wet den tijd niet voorschrijft, op welken de beslissing moet plaats hebben, en op de kennis, welke de raad heeft van het ten laste van jhr. *M. Salvador* gewezen arrest.

De heer *Imans* heeft voorgesteld, den dag te bepalen, op welken dit voorstel zal worden overwogen, en inmiddels jhr. *M. Salvador* daarvan te onderrigten, ten einde hem gelegenheid te geven om, indien hij daartegen bedenkingen mogt hebben, die kenbaar maken. De heer *v. d. Breggen* heeft zich daarmede vereenigd, maar heeft verlangd, bij de kennisgeving eene sommatie te voegen tot het overleggen der geloofsbrieven, met bijvoeging, dat de raad, hetzij dezelve al of niet worden overgelegd, ten aanzien van het al of niet toelaten zal beslissen. Naar aanleiding van een en ander wordt, op voorstel van den voorzitter, besloten om ten aanzien der onderwerpelijke zaak in de gewone vergadering van December te beslissen, en jhr. *M. Salvador* te sommeren tot het inzenden zijner geloofsbrieven, met verdere kennisgeving, als hiervoren is vermeld.

HARDERWIJK, 29 November.

Het Engelsch vreemdenlegioen gaat steeds voort een aanzienlijk contingent te leveren voor de benoodigde manschappen in onze Oost-Indische bezittingen. Dagelijks komen er lieden aan, die deel hebben uitgemaakt van bovengenoemd corps en de kazernes zijn dikwerf geheel bezet. De tappers en slijters beleven daardoor gulden dagen.

ENSCHEDÉ, 28 November.

Met zekerheid is alhier het berigt ontvangen, dat de concessionarissen van den spoorweg van Zevenaar, over deze stad naar de grenzen, in de rigting van Rheine, thans ook concessie hebben aangevraagd om dien weg van Zevenaar verder door te trekken tot 's Hertogenbosch.

ASSEN, 1 December.

In de l.l. Woensdag alhier gehoudene raadsvergadering zijn breedvoerige beraadslagingen gehouden over het rapport der commissie omtrent het adres van den ingezetene *Haak* en 160 anderen, ten aanzien van de rigting van het N.-Willemskanaal, welke hiermede zijn geëindigd, dat met 5 tegen 3 stemmen is besloten de stukken op nieuw tot nader onderzoek in handen eener commissie te stellen, ten einde naar aanleiding daarvan den raad voor te lichten, inzonderheid omtrent het punt, of niet bij het verleenen van het subsidie alleen sprake was van de rigting uit de kolk. — Tevens is in die vergadering, ten aanzien van de uitnoodiging van den minister van binnenl. zaken om geheel of gedeeltelijk het subsidie voor het N.-Willemskanaal beschikbaar te stellen, besloten te antwoorden, dat de gemeente het subsidie beschikbaar stellen zal, zoodra de aanvraag zal zijn ingekomen en de zekerheid is verkregen, dat het werk, volgens voorwaarden, geheel uitgevoerd zal worden.

— Tot groot genoegen van den handelstand van Meppel, heeft de raad dier gemeente besloten, om de door den minister, ter instandhouding van het telegraafbureau aldaar verlangde guarantie van *f* 1500 'sjaars voor de opbrengst van hetzelve, te geven. Door dit besluit kan zich die gemeente alzoo blijven verheugen in het behoud van eene inrigting, welke schier onmisbaar is geworden, nadat men het gewigt van haar bestaan had ondervonden.

GRONINGEN, 2 December.

Bij het ter perse leggen dezer was de Hollandsche post nog niet aangekomen.

De telegraaf laat ons heden eveneens in den steek. Volgens informatiën aan het telegraafbureau moeten de draden op een drietal plaatsen door de vorst zijn gesprongen.

— Eergisteren mogt de oudste leeraar der Hervormde gemeente alhier een hoogst gedenkwaardigen dag beleven. Ds. M. GOEVERNEUR, ridder van de orde van den Ned. Leeuw en secretaris van het prov. kerkbestuur, trad in de voormiddag godsdienstoefening in de Akerk voor de gemeente op als vijftigjarig Evangeliedienaar. Op den 30sten November 1806 tot het predikambt ingewijd door den nog levenden emeritus predikant den wel eerwaarden WILHELM BROES, werd hem het hooge voorregt geschonken gedurende eene halve eeuw onafgebroken in de dienst des Heeren werkzaam te zijn, 3½ jaar in de gemeente van Hoevelaken in Gelderland, ruim 6 jaren te Beetsterzwaag en ruim 40 jaren in deze gemeente. De hooggeachte en nog altijd krachtvolle grijsaard meende den zegen hem van God geschonken niet met stilzwijgen voor de gemeente te mogen voorbijgaan. Hij stortte in het gebed den dank zijns harten uit voor Hem, die zoo lange jaren den Evangeliedienaar had gesterkt in zijnen arbeid, en schetste daarop, naar aanleiding van 2 Cor. 5: 18 — 6: 2, de Evangeliebediening als eene zeer aangename, eervolle en hoogst gewigtige bediening. En hij mogt zoo spreken, die in die lange reeks van jaren bij eigene ondervinding de hooge voortreffelijkheid van die bediening zoozeer had leeren kennen. Vol deelneming in het bijzonder voorregt aan hunnen leeraar geschonken, volgden de talrijk opgekomene gemeenteleden met belangstelling de warme, bezielende toespraak van den jubilaris. Zeer velen onder de toehoorders zullen bij zich zelven hebben betuigd, dat diens arbeid ook, onder Gods zegen, vruchtbaar is geweest voor hen en er toe medegewerkt heeft om hen God beter te doen kennen in zijne grootheid, heiligheid en liefde zooals die zich vooral in Christus openbaart.

Bleek reeds de belangstelling der gemeente door hare talrijke opkomst in de godsdienstoefening, de waardige grijsaard mogt er in den loop van den dag nog een menigte bewijzen van ontvangen, waarvan wij alleen vermelden, dat de kerkeraad hem een prachtigen en kostbaren Bijbel ten geschenke heeft aangeboden, terwijl hem van wege het provinciaal kerkbestuur eene gouden pen als blijk van achting is aangeboden.

Mogen ook de verdere levensdagen van den ouden leeraar nog een rijken zegen voor hem en zijne gemeente opleveren; moge hij nog lang nuttig werkzaam zijn in zijne bediening die de vreugde zijns levens is.

— De koude laat zich in de laatste dagen reeds in vrij erge mate gevoelen, zooals kan blijken uit den onderstaanden thermometerstand, volgens de schaal van FAHRENHEIT:

Nov. 30	's morg.	8 uur	23°	's midd.	2 uur		30¼°	's av.	8 uur		29¼
Dec. 1	»	»	» 24	»	»	»	21¼	»	»	»	19
2	»	»	» 13	»	»	»	22¼	»	4	»	26

Het laagste stond de thermometer heden nacht op 11¼°, zijnde 20¼ vorst. De communicatie te water is dan ook genoegzaam geheel gestremd.

— Sedert de vorige opgaven zijn bij den commissaris des Konings ontvangen de navolgende giften, tot leniging van den nood der bewoners van het eiland *Groot-Sangir*, in Nederlandsch-Indië, uit de gemeenten Delfzijl *f* 50,02½; 't Zandt *f* 7,33; Middelstum *f* 19,40 en Kantens *f* 13,60.

— Bij besluit van Ged. Staten van den 27sten Nov. is de schoolonderwijzer van *Zijldijk*, B. OOSTERMAN, in verband met de voor eenigen tijd tegen dezen ingestelde strafregtelijke vervolging, wegens wangedrag, voor den tijd van zes weken geschorst en is de uitvoering van dat besluit aan den burgemeester der gemeente 't Zandt opgedragen.

— Ged. staten dezer provincie hebben bij besluit van den 19den Nov., op een deswege gedaan verzoek, bepaald, dat het onderkiesdistrict Kantens, voor de benoeming van leden provinciale staten zal worden verdeeld in de navolgende o kiesdistricten:

Eerste onderkiesdistrict, hoofdplaats Kantens, de do Kantens, Rottum en Stitswerd.

Tweede onderkiesdistrict, hoofdplaats Zandeweer, de do Zandeweer en Eppenhuizen met het gehucht Startenhuizen.

— Het *Prov. Blad* no. 80 bevat een besluit van den c missaris des Konins, van den 29sten November, waarbij, aanleiding van art. 76 van het reglement op het toezigt wegen in deze provincie, wordt bepaald:

1) dat telken winter, bij iederen invallenden en doorgaa dooi, de rijks- en provinciale wegen der eerste klasse keijenstraten daarvan uitgezonderd, zullen worden afgesl voor alle vrachtwagens hoegenaamd, welke zijn beladen zwaardere vrachten dan van vijfhonderd Nederlandsche pon gewigt;

2) dat de tolgaarders en andere beambten bij het bes der wegen voor de stipte naleving van deze bepalingen na keurig zorg zullen dragen en bij deze gemagtigd en gelast den, om telken winter, bij invallenden en doorgaanden alle zoodanige vrachtwagens, waarvan zij, bij gemis weegbruggen, de zedelijke overtuiging hebben, dat ze meer dan het bij deze bepaalde gewigt zijn bevracht, nie laten doorrijden, maar voor de zoodanigen de tolboomen sloten te houden tot zoolang het te zware gewigt daarva afgenomen; zullende dit meerder gewigt dan met afzonder middelen worden vervoerd.

— Naar wij vernemen van iemand die zegt: openbaarh waarheid en regt lief te hebben ook in zaken betreffende kerkelijke administratie, moet in de Hervormde gemeent Z........ eindelijk het voorhangsel gescheurd en de dom opgeheven zijn, om, zoo men hoopt, eerlang te worden vangen door een helderschijnend licht, ons door den dage voorbereid, dat alleen door waarheid en eerlijkheid te ver gen is. Men ziet met belangstelling het antwoord te gem van het prov. collegie van toezigt op de kerkelijke adm stratie, omtrent eenige bezwaren, welke uit den boezem gemeente aan genoemd collegie zijn opgezonden, en is van verwachting, dat de regten der gemeenteleden, tegen een onwettig bestaand collegie, zullen worden gehandha Men vleit zich dat *niet* het aantal onderteekenaren, maar de kracht van argumentatie bij het beoordeelen van geno adres, in aanmerking zal komen. (*Ingez.*)

— Bij kon. besluit van den 22sten Nov. zijn alle vro bestaande verordeningen betrekkelijk het van gouvernem wege afnemen van examen der stuurlieden ter koopvaa met den 1sten December aanstaande ingetrokken; zullende ten gevolge de daarbij belanghebbenden zich voortaan tot afleggen van examen voor stuurlieden ter koopvaardij kun aanmelden bij de daartoe in de onderscheidene voorname ko steden des rijks ingestelde commissiën.

— Het bestuur van het XII. Nederlandsche landhuishoudk dig congres, dat den 29sten en 30sten Junij en den 1ste 2den en 3den Julij des volgenden jaars te Deventer zal geh den worden, heeft de aandacht van alle belangstellenden het vaderland gevestigd op deze voor den Nederlandschen la bouw hoogst nuttige instelling.

De onderwerpen, die op de congressen behandeld word betreffen: 1. Akkerbouw in den ruimsten zin, veeteelt zuivelbereiding; 2. Houtteelt en tuinbouw; 3. Natuurk nis, land- en volkshuishoudkunde en statistiek

Het bestuur noodigt alle landbouwers, landeigenaars, vol huishoudkundigen en geleerden, wier kennis en ervaring an ren tot voorlichting kunnen strekken, met gepasten aandr uit tot medewerking, en wel in de eerste plaats tot het in den van voorstellen en vraagpunten, die op een congres vrucht kunnen behandeld worden, en die franko te mogen o vangen vóór den 15den Januarij aanstaande.

KUNSTNIEUWS.

Kunst en liefdadigheid.

Niets schooners en niets meer harmonisch — wij zeiden het re dikwijls — dan wanneer de schoone kunsten zich leenen tot uitoefenen van weldadigheid. En niets verheugt ons meer, wanneer wij in de gelegenheid zijn, de aandacht te kunnen ve gen op zoodanig verschijnsel in onze stad, en daarbij uit over ging een woord van aanbeveling kunnen voegen. — De eerste ging van dezen aard, in dezen winter, zal eerstdaags ondernom worden, door het Groningsche *Harmonie-gezelschap*, zullende de brengst van de *soirée musicale*, door die vereeniging van liefhe bers te geven, voor de helft komen ten voordeele van de al meene armen dezer stad. Wij kunnen de verklaring afleggen, het gezelschap, onder zijn tegenwoordigen muzijkdirecteur, meer en meer zich heeft ontwikkeld en is vooruitgegaan, en ven verzekeren, dat het reeds geheel in staat is, zich met and soortgelijke vereenigingen te meten. Ook het programma der a staande soirée musicale belooft inderdaad een genoegelijken kun avond. Wij meenen daaronder composities op te merken, die nog niet ten gehoore zijn gebragt, als: de *Jagd-Symphonie* KITTL, en de *Elegie* van HAMM op HENRIETTE SONTAG, voor ork gearrangeerd door den directeur des gezelschaps, den heer WINTER, — om van andere nommers niet te spreken.

Wij bevelen alzoo deze poging der Kunst, om liefdadigheid uit oefenen en te doen uitoefenen, gaarne aan, èn om der armen wil, èn tevens om zoo doende ook een bewijs te geven, dat hier alle worden op prijs gesteld de pogingen des gezelschaps, om goe leden voor onze orkesten te helpen aankweeken.

(*Ingezonden.*)

Met groot genoegen woonde de ondergeteekende, en velen hem, laatstleden Donderdag de representatie bij van het recite collegie *Lulofs*. Hij vermeet zich niet een oordeel te vellen no over de keuze der stukken — die *hem* voor zoo verre hij zich voegd mag achten daarover zijn oordeel uit te spreken, goed past voorkwamen — noch over de declamatie en mimiek. *redevoering* aan het slot van de representatie, beviel misschien an ren wel; *mij* kwam zij voor hier en daar weinig goeden smaak verraden en te grenzen aan het *bas comique*. Eene algemeene aa merking op het geheel houde men mij ten goede. De representa scheen mij te veel van het tooneel en te weinig van een declama riam te hebben. Groningen bezat vroeger een uitmuntend, ja m schien het beste liefhebberijtooneel in geheel ons land. Dit best sedert vele jaren niet meer, maar is nog in veler aandenken. werkende leden van genoemd Reciteer-Collegie schijnen, de e meer en de ander minder, aanleg te hebben voor het toone Waarom leggen zijne leden er zich niet op toe op nieuw zulk e tooneelgezelschap op te rigten? Waarom beproeven zij althans niet, om eens in behoorlijk costuum de illusie te verwekken, nu geheel gemist wordt, daar men de handelende personen hunne gewone dagelijksche kleeding, den geest van Samuel b. in het zwart gekleed met een wit vest, ziet optreden? Bij eigenlijk *declameren* moge dit passen, bij het *reciteren*, dat b *tooneelspelen* is, behoort een passend costuum. Moge deze wenk ge gevolg hebben, dat Groningen zich eenmaal weêr in een goed lie hebberijtooneel moge verblijden!

2 Dec. 1856. X.

KERKNIEUWS.

NIJMEGEN, 27 Nov. Uit het gemaakte twaalftal heeft de kerk raad der Herv. gemeente in zijne vergadering van gisteren avo op het zestal overgebragt: dd. BERLAGE te Naarden, BROUWER Oudkerk, ESCHER te Dronrijp, LAURILLARD te Zandpoort, POEL te Holwierda en RIEDEL te Stadskanaal.

— Tot predikant bij de Herv. gemeente van Zwaag is beroepen T. MIJSBERG te Bleskensgraaf c. a.; — van Axel ds. ZYNEN Zwijndrecht; — van Schagen ten tweedenmale ds. W. P. WOLTE te Grootebroek; — van Zoutelande de kandidaat J. C. SIMON TH MAS; — van Goudwaard de kandidaat H. F. REIJNVAAN, thans hulp prediker te Heusden.

— Ds. J. H. GULDENARM te Engwierum heeft voor het beroep naa Rensamageest bedankt

— Ds. REUDLER, Ev.-Luth. predikant te Monnickendam, heeft voo het beroep naar Kampen bedankt

CORRESPONDENTIE.

Het artikel van N. N. wordt niet opgenomen, omdat daarin op een geachten stand in de maatschappij een blaam geworpen wordt, die onverdiend en op het aangevoerde althans geens zins gegrond is.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 28 Nov., *Gruppelaar* Hillechiena, Livorno; — 29 *Tr* Nieuw-Holland, Batavia.

TEXEL 27 Nov., *Visser* Hoop, Londen; — 28 *Schagen van Leeuw* Cornelia, Batavia; *Beekhuis* Margaretha, Lissabon; — 29 *Rienitz* Ja Koerier, Batavia; *de Vries* Zorgvliet en *de Boer qq.* Havana-Paket Havana; *de Groot* Twee Zusters en *van Duin* Jacobus, Londen.

HELVOET 27 Nov., *Balk* Jacomina, Dantzig; — 28 *van Duffel* Oceaan, Smirna; *van der Laan* Jacoba Alida, Riga; — 29 *Wench* Louise Marie, Baltimore.

BROUWERSHAVEN 28 Nov., *Ruysch* Gerardus Jacobus en *Baudit* Maria Elisab. Margar., Bat.; *Bargman* Eugénie, Tjilatjap; *Schut Coe* Cornelius, Belfast; *Nap* Diligentia, Rangoon; — 29 *de Boer* Jan va

Galen, Bat.; *v. d. Meijden* Hendrik Jan, Tjilatjap; *de Haan* Cornelis Gips, Passaroeang; *Kolk* Jonge Boll, v. Riga n. Antw., als bijlegger.

ZIERIKZEE 28 Nov., *Kamminga* Elisab. en Johanna, Bassein.

VLISSINGEN 27 Nov., *Klein Jr.* Nestor, Taganrog; *Schaap* Pieter Bentum, Bilbao; *Cappen* Jonge Willem, Londen.

BATAVIA vóór 7 Nov., *v. d. Valk Jr.* Mercator, Amst.; *Dijksma* Burgem. Hofman, *Keus* Bengalen, *Annokkee* Scheveningen, *Johan* Vijf Vrienden, *Coening Meijer* Jan Schouten, *v. d. Meulen* Soeloo, *Hoeksma* Gouv.-Gener. Duymaer van Twist, *Immink* Prins Veldmaarschalk, *van Bruggen* Koning en Vaderland, *Zack* Kon. Ned. Yachtclub, *Pfeill* Min. Pahud, *Prange* Ottolina, *Brandligt* Maria Adolfina, *Kool* Vooruit, *v. d. Veen* Henriëtte, *Börger* Jacob en *v. d. Geer qq.* Samuël Hendricus, Rott.; *Ballot* Catharina Maria, Zierikzee; *Lindeman* Kenau Hasselaar, Melbourne; *van Hees* Jan van Schaffelaar en *Verheij* Delfshaven, Hong Kong; *Ruiten* Nederland en *Meermans* Amerika; *Ouwehand* Susanna en Elisabeth, Newc.; *Zwanenburg* Kinderdijk, Hamburg; *Heijkoop* Java Paket, v. Rott. en *v. d. Wind* Jacob Cats, v. Dordr., b. n. Hong Kong.

In STRAAT SUNDA vóór 7 Oct., *Pesant* Ridderkerk, v. Cardiff n. Singapore; *Bakker* Henriëtte Maria, v. China n. ....; *Surie* Almonde, v. Newc. n. Hong Kong; *Buykes* Ambarawa, *Hoekstra* Palembang en *Legel* Zeevaart, n. Amst., *Lion* St. Jan, n. Rott., *Agema* Timor en *Koekeles* de Zwerver, n. Nederland, *Hövig* Louis, n. Rott., *de Boer* Henriëtte Maria, n. Amst., allen v. Batavia.

ZANTE 12 Nov., *van Rijn* Vrede, Konst.; den 15 n. Girgenti vertr.

LIVORNO 20 Nov., *Halbertsma* Johanna, Amst.

Ter reede van ALGECIRAS 18 Nov., *v. d. Wijck* Annechiena, van Patras n. Falmouth.

GIBRALTAR 19 Nov., *Noordhoek* Fortuna, v. Smirna n. Vlaard.

CADIX 7 Nov., *Ringeling* Neptunus, Marseille; — 9 *de Haan* Mercurius, Liverpool; — 13 *v. d. Borden* Visscherij en Handel, Vlaard.; — 18 *Dijker* Henriette, Newc.

LISSABON 14 Nov., *den Breems* Trekvogel, Vlaard.; *Dijk* Elsina Jantina, Queenstown.

PORTO 14 Nov., *de Boer* Fenna, Cardiff.

ROUAAN 25 Nov., *Oosterveld van Wijk* Jantje, Cardiff; *de Boer* Jantina, Hamburg.

DEAL 26 Nov., *Berkelbach van den Sprenckel* Dionysia Catharina, v. Amst. n. Bat.

Bij DEAL 27 Nov., *Lupcke Jr.* Helene en Anne, v. Bat. n. Rott.

Bij de NEEDLES 27 Nov., *v. d. Tak* Joan, v. Bat. n. Rott.

COWES 27 Nov., *Rieperg* Oud-Nederland, Callao.

Bij BEVESIER 23 Nov., *Mulder* China, v. Tjilatjap n. Amst.

Bij WIGHT 23 Nov., *Zeeman* Amerika, v. Amst. n. Bat.

FALMOUTH 25 Nov., *Bakker* Neptunus, Odessa; — 27 *van Calker* Helena Christina, Bassein.

BALLY COTTORN 23 Nov., *Evertz* Drie Aurelia's, Smirna.

RAMSGATE 24 Nov., *Eilts* Jantje Eikema, v. Messina n. Rott.

Bij DUNGENESS 24 Nov., *Hofker* Pegasus, v. Amst. n. Curaçao; *Spanjaard* Koerier, v. .... n. Nantes.

PLYMOUTH 24 Nov., *Kramer* Lambertus, Galatz.

PENZANCE 24 Nov., *Zogelker* Harmonie, v. Rott. n. Liverpool; *Douwes* Isabella, v. Ibraïla n. Queenstown.

BRISTOL 24 Noa., *Velt* Maria Engelina en 25 *Breeland* Lummiena Arentina, Ibraïla.

KIRKALDY 22 Nov., *Huisman* Hendrika, Koningsb.

LEITH 22 Nov., *Oostervink* Pieter, Malmö.

NORTH SHIELDS 24 Nov., *Nepperus* Elisabeth, Kampen.

HULL 25 Nov., *Sikkens* Jacqueline en Elise, Taganrog.

HAMBURG 27 Nov., *Blaak* Jantina en *Wolkammer* Alberdina, Newcastle; — 28 *Bosker* Ida Jac., Palermo; *Kiers* Juffer Garrelts, Charlest.

BRUNSHAUSEN 28 Nov., *Stuitje* Jochemina, Bremerh.; — 29 *Schoon* Jacobus Cornelius, Deventer.

CUXHAVEN 28 Junij, *de Jonge* Wilmina, Amst.

BREMERHAVEN 28 Nov., *Konter* Willem Cornelis, Petersb.

SWINEMUNDE 27 Nov., *Roersema* Cath. Wilhelm., Amst.; *Valomstra* Alida, Koningsb.

HAMMERFEST 31 Oct., *de Haan* Siewerdina, Amst.

KOPPENHAGE 24 Nov., *Scheppers* Fennechiena, Antw.

Vertrokken.

AMSTERDAM 29 Nov., *Kroon* Hermina, Gibralta.

TEXEL 27 Nov., *Gruppelaar* Stad Goor, Dundee; *Corporaal* Vrouw Martha, Newc.; — 29 *van 't Veer* Jonge Antje, Londen.

HELVOET 27 Nov., *Schreuder* Meermin en *Bok* Elisabeth Maria, Havana; *van der Horst* Wilhelmina, Malta; *Tolner* Zeemeeuw, Abbev.; *Meijer* Wendola, Newc.; *Renneberg* Herman Eduard, Windau; — 28 *Vis* Rotterdam, Bat.; *Kramer* Sophia, Belfast.

MAASSLUIS 27 Nov., *van der Meer* Cornelia Jacoba, Bilbao.

BROUWERSHAVEN 27 Nov., *Wegman* Electra, Londen.

VLISSINGEN 27 Nov., *Schuur* Zwaantina en *Kuiper* Hendrika Hillechina, Lissabon.

BATAVIA 14 Sept., *Geerling qq.* Dirk Arnold, Amst.; — 17 *Crevecoeur* Koophandel en *van den Bolck* Bantam, Rott.; *de Weerd* Hermine, Amst.; — 19 *Heijmeriks* Staatsr. v. d. Houwen, *Loos* Bommelerw. en 23 *Visman* Johanna Alida, Amst.; *v. d. Valk Jr.* Mercator, Schied.; 4 Oct. *Haacke* Alcyone, China; — 5 *Teensma* Vijf Gebroeders, *Smit* van Galen, *Feijnt* Herman de Ruiter en *Lange* Nijverheid, Amst.; *van Gijzel* Stad Amsterdam, *Göbel* Tagal, *Bok* Malijer, 7 *Admiraal* Per Aspera ad Astra, 9 *Broeksmit* Bato, *Harten* Australië, *Haagsma* Doctrina et Amicitia, *Fulbrun* Passaroeang en 10 *v. d. Ven* Straat Baly, Amst.; *van Marion* Maria Diederika, Rott.

PATRAS 14 Nov., *Sap* Joanna Jacoba, Falmouth.

BORDEAUX 26 Nov., *Hazelhoff* Odelia Margritha, Sydney; *Draijer* Madura, Batavia.

ST. NAZAIRE 25 Nov., *Dijk* Cornelia, Rott.

SWANSEA 27 Oct., *Albers* Gesina, Kaap Verd.

HAMBURG 27 Nov., *Mulder* Hiskia, Tonningen.

CUXHAVEN 27 Nov., *Pronk* Gesina, Amst.; *Kuipers* Vr. Maria, Delfshaven.

TRAVEMUNDE 29 Nov., *de Jonge* Diwerdina, Rostock.

In lading.

LONDEN 27 Nov., *van der Valk* California, Cadix.

Zeilklaar.

LONDEN 24 Nov., *van Sluis* Annechiena, Harburg; — 26 *Topcant* Martha en 27 *Prins* Heiko Prins, Hamburg.

OOSTMAHORN, 29 Nov. Ter reede gearriveerd den 28 Nov., *Loots* Catharina, v. Hamburg n. de Zoutkamp.

Vertrokken 27 Nov., *Juby* Jane, n. Ipswich en *de Haan* Sjoumenta, n. Middlesbro, beide v. Gron.; *Faber* Otto, v. Dockum n. Rensburg.

Zeilklaar: *Reijer* Jacobus Begeman, *v. d. Warff* de Vr. Alida, *Balkema* Juffer Grietje en *Westenborg* Diewerdina.

ZOUTKAMP, 1 Dec. Binnengekomen 28 Nov., *Hazelhoff* Roelina, Laurvich; *Kuipers* Vr. Maria, v. Dantzig en *Pronk* Gesina, v. Windau, de beide laatsten als bijleggers; *Loots* Sara, v. Amst. n. Emden, dezelve is wegens ijsgang in de haven gehaald, benevens de andere zeilklaar liggende schepen.

Het schip de Vr. Jantina, kapit. *de Vries*, is heden nacht alhier in de haven gewerkt.

DELFZIJL, 28 Nov. Binnengekomen 25 Nov., *Forma* Frouke, Brem.; *Albers* 3 Gebroeders, Hamb.; *Koning* Anna Theodora, de Jähde; — 26 *Huisman* Aurora, Brem.; — 27 *v. d. Molen* Jantina, Oldersum; *Feiken* Alida en *Albers* 3 Gebroeders, Bremen; *v. Duinen* Geziena, Leer; *de Boer* Antina, Dantzig; *Smedes* Pietronella Alberdina, Carolinerzijl.

Vertrokken 25 Nov., *Menholst* Imelina, Leer.

Het schip ...., kapit. *Legger*, van Londen naar Lubeck, beladen met stukgoederen, is alhier lek door loodsen binnengebragt.

TERMUNTERZIJL, 30 Nov. Binnengekomen 24 Nov., *Deters* Maria, Oldenburg; — 28 *Albers* Sara, Stettin; — 29 *Rozendahl* Finke, Riga.

Vertrokken 26 Nov., *Butter* de 2 Gebroeders, Delfzijl; — 29 *Hoekstra* Anna, Oostmahorn; *Pasmann* Maria en *Burmann* de Vr. Geziena, Leer.

HARLINGEN, 29 Nov. Binnengekomen *Ploeg* Jacoba Christ., Memel.

SCHIERMONNIKOOG, 27 Nov. In den avond van den 25sten l.l. strandde hier de schooner Flora, kapit. *George Hill*, beladen met koolzaad, komende van Le Vivier, in Frankrijk, en bestemd naar Zaandam. Den volgenden dag kwam de equipage, bestaande uit vier personen, met de terugkeerende reddingboot in het dorp aan. Allen hadden veel geleden en waren doornat en stijf van koude, terwijl de kapitein nog daarenboven, bij het vallen van de gijk, een' slag op de borst had ontvangen. Na de tuigaadje geborgen te hebben, tracht men thans van de lading te redden zoo veel mogelijk is. Het natte koolzaad zal ten spoedigste verkocht moeten worden.

AMELAND, 26 Nov. Het schip Vr. Martha, kapit. *Bol*, van Dantzig naar Delfshaven, is alhier met gebroken roer en verlies van anker en ketting binnengeloopen.

AMSTERDAM, 28 Nov. Het schip Anna Maria Henriëtte, kapit. *G. Zwanenburg*, van Hamburg naar Buenos Ayros, is den 24sten dezer, met gebroken waterstag te Folkestone binnengeloopen, doch zou met de eerste gunstige gelegenheid de reis voortzetten.

— Het schip Jonge Hendrik, kapit. *Mulder*, van Berdianski herwaarts gedestineerd, is gisteren bij Egmond gestrand, doch het volk gered.

LONDEN, 28 Nov. Het schip Gebina van Delden, kapit. *Hoff*, van Malmö naar Forth, is, volgens berigt van Helsingborg, op Haganas gestrand en wrak geworden; de lading wordt beschadigd gelost.

YARMOUTH, 25 Nov. Het schip Juffer Annette, kapit. *Hubert*, van Ibraïla naar ...., is alhier binnengebragt, zijnde bij Shipwacht bezet geweest.

FALMOUTH, 27 Nov. Het schip Drie Vrienden, kapit. *Wielema*, van Havana naar Antwerpen, is alhier lek, met verlies der groote mast, zeilen, gesprongen fokke-mast en boegspriet binnengeloopen.

HOLTENAU, 26 Nov. Het schip Maria, kapit. *v. d. Star*, van Stettin naar Londen, is alhier met overgeworpen lading, gebroken roerpen en met verlies van verschansingen, binnengeloopen.

SWINEMUNDE, 28 Nov. Gisteren avond is hier de Holl. kof Verwachting, kapit. *Visser*, van Villanova in Portugal naar Petersburg met kurk, wijn en zout, in ontredderden toestand binnengeloopen; de boegspriet is gebroken en de zeilen verscheurd. Het schip is een weinig lek en moet lossen.

STOLPEMÜNDE, 25 Nov. Gisteren middag kwam de Holl. tjalk Weldaad, kapit. *Folders*, van Dantzig naar Londen met sleepers, met verlies van boot, schanskleeding en een deel der deklast en met verscheurde zeilen, hier voor noodhaven binnen.

Gepraaid: den 24sten Sept., bij de Kaap de Goede Hoop, het schip Cornelia, kapit. *La'mers*, v. Bat. n. Amst.; den 25sten Sept., op 33° 30' Z.Br., 14° 15' O.L., het schip Johan, kapit. *van den Tak*, v. Bat. n. Rott.; den 2den Oct., op 24° Z.Br., 5° O.L., het schip Broedertrouw, kapit. *Hordijk*, v. Bat. n. Amst.; den 12den Oct., op 0° 4' N.Br., 18° 58' W.L., het schip Triton, kapit. *Olie*, v. Amst. n. Bat.; den 15den Oct., op 3° Z.Br., 19° 30' W.L., het schip Vesta, kapit. *Rijken*, v. Bat. n. Rott.; den ....., op 0° 10' N.Br., 24° 18' W.L., het schip Vriendentrouw, kapit. *Grevelink*, v. Amst. n. Bat.; den 19den Sept., op 20° 26' Z.Br., 70° 12' O.L., het schip Generaal Baron van Geen, kapit. *Rotgans*, v. Bat. n. Rott.; den 16den Nov., op 42° N.Br., 30' W.L., het schip Gelderland, kapit. *Crap Helbingman*, v. Tjilatjap n. Amst.; den 27sten Oct., op 2° N.Br., 23° W.L., het schip Koning Willem II, kapit. *Giezen*, v. Newport n. Hongkong.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

25 Nov. *Roersema*, Cath. Wilhelm., v. Amst. n. Stettin, m. pijpaarde.
26 —— *Voogd*, Johannes, v. Reval n. de Maas, m. rogge.
27 —— *de Haan*, Victoria, v. Stettin n. Londen, m. tarwe.
Velt, Lisette, v. Riga n. Gend, m. lijnzaad.
Gort, Vriendschap, v. Stettin n. Gothenburg, m. flesschen.

De wind den 25 Nov. N.O., N.N.O.; den 26sten N.O., N.N.O.; den 27sten N.N.O., W., N.N.W.

HANDELSBERIGTEN.

Prijs van het Grof Roggenbrood.

GRONINGEN, 1 *December* 1856.
4 Nederl. ℔ 40 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 2 *December*.

TARWE.	GERST.	
Oude 70 ℔ f	N.W. 1856 52 ℔ f 4,60	Zw. Voer 40 ℔ f 3,10
N.Oml.1856 66 - 8,00	- 54 - - 5,10	- - 42 - - 3,30
- - 68 - - 9,00	- 56 - - 5,60	- - 44 - -
- - 70 - - 10,00	Zomer 54 - - 4,60	BOONEN.
- Old. 66 - - 7,50	- 56 - - 5,10	Paardeb. f 5, f 6 a f 6½
- - 68 - - 8,50	Knobbe 60 - - 5,80	Gr. Erwt. f
- - 70 - - 9,50	- 62 - - 6,20	Graauwe dito f
- - - -	HAVER.	
ROGGE.	N. Dikke [illegible]	ZADEN, ENZ.
N. Inl. 60 ℔ f 5,05	- 38 - -	Old. Koolz. f 12 tot f 14,75
- - 62 - - 5,75	- 40 - - 3,20	Oml. dito f 12 tot f 15,50
- - 64 - - 6,45	- 42 - - 3,40	Zomerzaad f 9 tot f 11
- - 66 - - 7,15	- 44 - - 3,60	G. Mosterdz. f 6 a f 12
Oude 66 - -	- 46 - - 3,80	Lijnzaad f
BOEKWEIT.	- 48 - - 4,00	Dederzaad f 7 tot f 9,75
N.Gr.Zd. 60 ℔ f 5,85	- 50 - - 4,20	Gr. Gort f 10,25,50,75
- - 62 - - 6,35	N.W.Voer 36 - - 2,65	Parel dito f
- - 64 - - 6,85	- - 38 - - 2,85	Raapolie per vat f 51½
- Zw.- 60 - - 5,65	- - 40 - - 3,00	
- - 62 - - 6,15	N. Zw. - 36 - - 2,70	
- - 64 - - 6,65	- - 38 - - 2,90	

Door de ingevallen vorst, is er in den handel weinig omgegaan. — Tarwe vond weinig vraag. — Rogge in een doen. — Boekweit en Gerst prijshoudend. — Haver nagenoeg als voren verkocht. — Boonen traag. — In Zaden niet omgegaan. — Gort in een doen.

AMSTERDAM, 1 *Dec.* Tarwe onveranderd; 131 ℔ nieuwe bonte Poolsche f 485. — Rogge mede onveranderd; 118 ℔ Amer. f 240. — Gerst zonder handel. — Boekweit vast. — Haver zonder handel. — Koolzaad ½ p. vl. lager; op 9 vat op April 86 p. vl. — Raapolie op 6/w. f 55,25; vlieg. f 54; op Dec. f 53,50 — Lijnolie op 6/w. f 43,25; vlieg. f 43.

SCHIEDAM, 29 *Nov.* Moutwijn f 24; Jenever f 29,50; Amst. Proef f 30,50.

LONDEN, 28 *Nov.* De van den vorigen Maandag overgebleven inl. tarwe ging tot de prijzen van dien dag van de hand. De handel in vreemde bleef beperkt, intusschen waren de prijzen iets vaster. De omzet in zeilende ladingen was niet uitgebreid; de laatst besteedde prijzen waren 45 sh. 6 p. a 46 sh. 3 p. per quart. voor Egyptische, 59 sh. 6 p. a 60 sh. voor zachte Ghirka en 60 sh. voor Poolsche Odessa. Alle overige graansoorten waren vast op de notering van Maandag.

LONDEN, 1 *Dec.* Granen vaster.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 2 *Dec.* De prijs der Boter was heden als volgt: 1ste soort f 40; 2de soort f 38.

LEEUWARDEN, 28 *November*. De prijs der Boter was heden f 45,50.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 2 *Dec.* Er was aan de markt van heden omstreeks 150 stuks vee aangevoerd, en de prijzen van l.l. Vrijdag waren moeijelijk te bedingen; vaalmelkten van f 90 tot f 140; opzet-vaarsen van f 80 tot f 110; vetten van 23 tot 25 cts. het halve Ned. pd.; — schapen tamelijk ter markt gebragt, doch niet veel verkocht; in jonge varkens werd mede weinig handel gedreven.

LEEUWARDEN, 28 *Nov.* De markt bestond heden uit 600 à 700 beesten, waarvan 300 vette-, de overige melk- en kalve-; de handel was vrij levendig. Vette kalvers geen markt. 100 landkalvers prijshoudend, 100 varkens zeer gezocht, benevens 300 schapen, waarvan de beste soorten prijshoudend zijn, doch de mindere kwaliteit traag van de hand gingen.

LONDEN, 28 *Nov.* De veemarkt was niet ruim voorzien en toch bleef de vraag naar alle soorten lusteloos bij eene prijsverlaging van 2 p. op de prijzen van l.l. Maandag, geldende puike zware ossen 3 sh. 8 p. a 4.2 en puike Schotsche 4 sh. 4 p. a 4.8 per 8 pond.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 1 *December*.

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 63$\frac{1}{16}$; Dito Dito 3 pCt. 75; Dito Dito 4 pCt. 94¼. — BELGIE, bij *Rotschild* 2½ pCt. 51⅛. — SPANJE, Onbep. Stukken 1¼ pCt. 23⅛; Dito Binnenl. 6 m. 3 pCt. 37$\frac{1}{16}$; Dito Buitenl. £ 85 3 pCt. 41⅛. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 44$\frac{13}{16}$. — RUSLAND, Oblig. bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. 102¾; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 5 pCt. 94$\frac{13}{16}$. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 74¼; Dito Dito 2½ pCt. 38¾; Dito rente Amsterdam, 1854 5 pCt. 83; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. 75¾. — MEXICO, Onbep. Stukken 3 pCt 20¼.

ADVERTENTIEN.

Natuurkundig Genootschap.

Op HEDEN, WOENSDAG den 3den Dec., te *zes* uur.
Sprekers: Dr. S. BLEEKER JR. en Dr. G. F. W. BAEHR.

A. W. ALINGS, *Secretaris.*

*** GEWONE OPENLIJKE VERGADERING van het DEPARTEMENT *GRONINGEN* der **MAATSCHAPPIJ tot Nut van 't Algemeen**, op WOENSDAG den 10den December 1856, des avonds te 7 uur, in het CONCERTHUIS in de Poelestraat. — REDEVOERING door den Heer Prof. P. HOFSTEDE DE GROOT. BIJDRAGE door den Heer Prof. W. HECKER.

Namens het Bestuur:
R. J. SCHIERBEEK, *Secretaris.*

Het **BESTUUR** der BIJZONDERE SCHOOL, 1ste Klasse, aan de Ossenmarkt alhier, maakt bekend, dat het ook eene Bijzondere School, 1ste Klasse, in de ***PEPERSTRAAT* geopend** en tot HOOFDONDERWIJZER daarvan, den Heer **H. VOS** aangesteld heeft, en

dat op de School aan den Ossenmarkt thans gelegenheid bestaat om in den Avond-Schooltijd grondig Onderwijs in de ***Fransche, Hoogduitsche* en *Engelsche* TALEN** te ontvangen, tegen betaling van f 1,25 's maands.

GRONINGEN, 1 December 1856.

Namens het Bestuur voornd.:
J. J. P. VALETON.

DONDERDAGS-CONCERT.

Het **EERSTE CONCERT** met DAMES, zal plaats hebben op **MORGEN**, DONDERDAG den 4den December, des avonds te 7 uur, in het CONCERTHUIS in de Poelestraat.

De CONTRIBUTIE van dit Concert is **acht gulden.** Degenen die genegen mogten zijn LID van hetzelve te worden, kunnen zich deswege vervoegen bij een' der onderstaande Directeuren.

J. DE BOER, E.ZN.
J. J. JUCHTER.
M. WIJCHERS.

Weldoende Menschenvrienden!

Ten behoeve der **ouderlooze kinderen** van wijlen N. F. DE HARTOGH is bij de ondergeteekenden in dank ontvangen: Van W. B. een muntb. f 10; T. f 5; J. O. f 25; A. J. D. f 15; L. I. A. f 12.50; N. N. f 5; N. N. f 5.20; P. M. H. f 12.50; E. J. S. f 5.20; H. J. v. R. f 5.20; E. J. P. f 5.20; J. S. J. te *Grijpskerk* f 3; L. J. f 10; dr. A. C. f 12.50; L. v. C. f 10; M. J. v. W. f 12.50; J. DE J. Jr. f 5.20; D. en V. f 10; Student A. D. f 7.50; S. A. C. f 5.20; Wedw. J. f 5.20; F. M. H. C. f 10; Wedw. H. f 6 en V. H. f 5.

Wegens het groot aantal Kinderen en dien ten gevolge groote behoeften, waarin de Commissie ter verzorging der Kinderen te voorzien heeft, bevelen wij de zoo diep ongelukkige weezen bij voortduring in uwe bekende en nimmer te vergeefs ingeroepen milddadigheid ten dringendste aan; zoo voor Giften in Kleederen als in Geld, welke in den hoogsten dank zullen worden ontvangen.

GRONINGEN, 30 November 1856.

Dr. J. ROZENBERG, *Brugstraat*, boven den Heer KAPPERS.
A. I. DRILSMA, *Heerestraat.*
L. I. AKKER, *Zwanestraat.*
I. H. NORT, *Folkingestraat.*

Waarde Stadgenooten!

Is voor ons, bij het betrekkelijk zoo groote aantal **HULPBEHOEVENDEN**, dat aan onze zorg is toevertrouwd, ten allen tijde de taak moeijelijk, om met betrekkelijk weinige middelen betrekkelijk veel te doen, — 's Winters, wanneer de verdiensten van velen geringer en de behoeften daarentegen grooter zijn, zou de behoorlijke vervulling van die taak ons onmogelijk wezen, indien wij daarbij niet konden rekenen op Uwe beproefde liefdadigheid. Van die liefdadigheid vragen wij ook nu weder een offer, bij de ***Buitengewone Collecte***, die wij voornemens zijn te houden op WOENSDAG **den 10den December e.k.** Ook onze Diakenie had dit jaar buitengewoon te worstelen met ziekten, met duurte en andere tegenspoeden, en gelooven wij niet noodig te hebben, meer aandrang te moeten bezigen, om op Uwen liefdadigheidszin ten behoeve onzer Armen te werken. Uwe weldadigheid zal, dit durven wij vol vertrouwen hopen, ook nu zich niet verloochenen.

GRONINGEN, 2 December 1856.

Het Armbestuur der Nederlandsch-Israëlitische Gemeente te Groningen:
L. ALI COHEN, *Voorzitter.*
J. S. ROSENBACH, *Secretaris.*

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

Dr. J. EINTHOVEN,
Ridder der Militaire Willemsorde,
met
L. DE OOGEL.

SAMARANG, 15 Julij 1856.

*** Gehuwd:

Mr. E. VAN LOON
en
A. S. CLEVERINGA.

APPINGEDAM, 26 November 1856.

*** Bevallen van eene DOCHTER D. M. RENEMAN, Echtgenoot van

G. JANSEN,
Koek- en Banketbakker.

GRONINGEN, 29 November 1856.

*** GARSHUIZEN, 29 November 1856. Bevallen van een ZOON M. HAITZEMA DE JONGE, Echtgenoot van

J. M. DOORENBOS,
Predikant.

*** ASSEN, 29 November 1856. Heden beviel vrij voorspoedig van eenen ZOON REINDINA RUIBINGH, geliefde Echtgenoot van

A. MENNEGA.

*** Bevallen van een' dooden *ZOON* C. H. JANSEN, geb. ENNEMA.

GRONINGEN, 1 December 1856.

*** Bevallen van eene DOCHTER J. M. ERKELENS, geliefde Echtgenoot van

J. R. TJAPKES.

GRONINGEN, 1 December 1856.

*** Heden morgen overleed onverwacht, na een langdurig lijden, mijne beminde Echtgenoot ADRIANA VAN ROIJEN, in den ouderdom van ruim achtenvijftig jaren, en na eene gelukkige echtvereeniging van 21 jaren. Diep bedroefd staar ik haar met mijne Kinderen en hare eenige Zuster na. — Hoe zwaar ons dit verlies valt te dragen, zal ieder kunnen beseffen, die de dierbare Overledene gekend heeft.

LEEK, 28 November 1856.

A. S. LEURINGH.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim 24 jaren, mijne dierbare Echtgenoot ELISABETH ENGELINA GEZINA JOHANNA VINKE, na eene kortstondige echtvereeniging van bijna drie jaren, mij nalatende 2 Kinderen.

GRONINGEN, 29 November 1856.

J. P. ALOFS.

*** Het KINDJE, ons den 11den Augustus geschonken, werd ons heden door den dood ontrukt.

AMSTERDAM, 29 November 1856.

E. J. HEMMES.
H. HEMMES—SIKKEMA.

Eenige kennisgeving.

Voor de menigvuldige bewijzen van DEELNEMING, ons betoond wegens het overlijden van mijnen geliefden Echtgenoot, betuig ik, mede namens mijnen aangehuwden Zoon, den **HARTELIJKSTEN DANK.**

GRONINGEN, 3 December 1856.

J. KUIPER,
Wedw. G. W. SIKKENS.

St. NIKOLAAS!

Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, worden met het beste succes gedebiteerd de volgende

KINDERWERKJES.

I. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **Nieuwe Fabelen en Versjes voor Kinderen.** Met 21 plaatjes. Prijs f 0—90.

IDEM met gekleurde plaatjes f 1—20; in linnen bandje f 1—40.

II. *J. J. A. GOEVERNEUR* en *H. ILPZEMA VINKERS*, **Lust en Leerling;** Fabelen, Sprookjes en Vertelsels, voor Hollandsche Jongens en Meisjes. Met 6 plaatjes. Prijs f 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes f 1—00; in linnen f 1—20.

III. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **De oude Koffer, of een Boek is een groote Schat.** Kleine Verhalen voor jonge Kinderen, eene vreemde Dame naverteld. Met 14 Plaatjes. Prijs f 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes f 1—00; in linnen f 1—20.

IV. *A. G. BRUINSES*, **Vertellingen uit de Geschiedenis des Ouden Testaments.** Vrij naar het Engelsch van Miss *LAWRENCE.* Met 15 plaatjes. Prijs f 1—20; in linnen f 1—40.

V. ———— **Vertellingen uit de Geschiedenis des Nieuwen Testaments.** Naar dezelfde. Met 8 plaatjes. Prijs f 1—20; in linnen f 1—40.

VI. *H. ILPZEMA VINCKERS*, **Rijmen voor de Kinderkamer.** Met 8 plaatjes. Prijs f 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes f 1—00; in linnen f 1—20.

STOOMBOOT *Harlingen.*

De **DIRECTIE** berigt, dat gedurende dit Saizoen de **laatste afvaart** zal plaats hebben van *HARLINGEN:* MAANDAG den 8sten December; van *AMSTERDAM:* WOENSDAG den 10den December, op het gewone uur, en dat de DILIGENCEDIENST op *LEEUWARDEN* en *GRONINGEN* gelijktijdig zal zijn **gesloten.**

*** Ten overstaan van Mrs. **C. DE RANITZ** en **W. LAMAN TRIP**, Notarissen te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 3den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvrouw de Wedw. BONTEKOE, in *de Unie*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek te koop worden aangeboden:

I. Eene ruime **HEEREN BEHUIZING**, gemerkt E 34, staande Oostzijde in de Heerestraat te *Groningen*, met eenen TUIN er achter, uitgang hebbende door eenen MANDEELIGEN GANG in de Gelkingestraat.

II. Een daarachter staand ruim GEBOUW, ongenommerd, zijnde een WASCH- en MANGELHUIS, KOETSHUIS en STALLING, met TURF- en HOOIZOLDERS en eene Streep OPEN GROND, uitkomende in de Gel-

Kingestraat.
III. Eene BEHUIZING, gemerkt E 35, staande naast Perc. I, met afzonderlijke BOVENWONING.
Alles vrij eigen grond; toebehoorende aan Jhr. Mr. O. J. QUINTUS. Om te aanvaarden op den 1sten Mei 1857.
Te bezien op den dag van Verkoop en des daags bevorens, van 11—2 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten KANTORE van voornoemde Notarissen te bekomen, terwijl de Condities van dezen Verkoop in tijds op de gewone plaatsen ter lezing zullen liggen.

*** Op nader te bepalen tijd en plaats, zal, ten verzoeke van Mejufvrouw de Wedw. den Heer A. KAMERLINGH, H.z., te *Groningen*, ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris te *Groningen*, publiek worden verkocht:

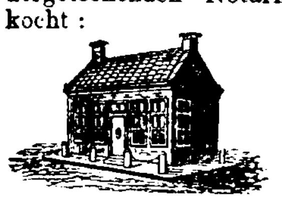

Het **TIGCHELWERK WERKLUST**, met de daarbij behoorende BOERENPLAATS, groot ruim 28 B., staande en gelegen onmiddellijk aan het Aduarderdiep, bij de Steentil.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **J. J. CREMERS**, Notaris te *Groningen*, zal, op DONDERDAG den 4den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt alhier, in het openbaar worden verkocht:

Eene **BEHUIZING**, staande te *Groningen*, Oostzijde aan 't Schuitendiep, nabij den Bleekersgang en St. Jansbrug, get. P 109, toebehoorende aan de Erven G. FRANSENS.
Te aanvaarden dadelijk na den Toeslag.
Te bezien daags vóór en den dag van Verkoop, des voormiddags van 10—12 en 's namiddags van 2—4 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 10den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek worden verkocht:

I. Eene WINKELBEHUIZING met TUIN, staande Oostzijde aan het Schuitendiep te *Groningen*, lett. P no. 96, doende tot grondpacht *f* 1,25, door J. D. WOLTHUIS bewoond.
II. Eene BEHUIZING, staande ten Zuiden aan de Noorderhaven, bij de Kraan, te *Groningen*, lett. I no. 214, door de Heeren RUNSINK en KROOK in huur bewoond.
III. Een ZOMERHUIS met annexe SCHUUR en daarbij behoorende LIJNBAAN, staande en gelegen op den Stadswal bij de Bloemstraat te *Groningen*, doende tot grondpacht *f* 5,00.
Alle welke Perceelen behooren tot den ongescheiden Boedel van den Touwslager T. D. WOLTHUIS en wijlen diens Echtgenoot A. POORTMAN.
IV. Eene nette BEHUIZING, staande Westzijde in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat te *Groningen*, lett. I no. 137, d or den Timmerman J. W. KUITERT in eigendom bewoond.
V. Eene WOONKAMER, staande in eene Drift achter het voorgaande perceel, lett. I no. 131.
VI. Eene WOONKAMER, staande naast de voorgaande, lett. I no. 132.
VII. Eene WONING met OPEN PLAATS er achter, en WOONKAMER, welke afzonderlijk kan worden verhuurd, staande Noordzijde op het Woerdje te *Groningen*, lett. G no. 25, doende tot grondpacht *f* 6,75.
VIII. Twee WOONKAMERS onder één Dak, staande in den Hanebijtersgang te *Groningen*, met vrijen uitgang in den Hanebijtersgang en op het Zuider kerkhof, lett. S nos. 184 en 175^{16}, doende tot grondpacht *f* 0,73.
IX. Eene WOONKAMER, staande aan het Zuiderdiep te *Groningen*, tusschen de Nieuwe- en Jonkerstratenbogen, geteekend lett. G no. 251.
Te aanvaarden op den 1sten Mei 1857 en te bezien Perceel I, II, III en IV daags vóór den Verkoopdag van 10—12 en van 2—4 uur; en Perceel V, VI, VII, VIII en IX daags vóór- en op den Verkoopdag van 2—5 uur; Perceel I, II en IV op Bewijzen van Toegang, verkrijgbaar ten Kantore van den Notaris

Mr. J. H. GEERTSEMA, C.z.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zullen, op **DINGSDAG den 16den December** (in plaats van VRIJDAG den 19den December 1856), des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein TIDDENS, in *de Korenbeurs* te *Groningen*, publiek worden verkocht:

I. Eene r o i j a l e **HEEREN BEHUIZING** met fraaijen TUIN daarachter, en ruime BOVENWONING met VRIJEN OPGANG, benevens afzonderlijk verhuurd wordenden WOONKELDER, staande en gelegen Westzijde in de Pelsterstraat te *Groningen*, lett. F no. 78, door Mevrouw de Weduwe VERSCHUIR in eigendom bewoond.
II. Een PAKHUIS met ruime ZOLDERS en STALLING, staande ten Noorden van het voorgaande Perceel, lett. T no. 79, thans door de Gebroeders CATZ in huur gebruikt wordende.
III. Een KOETSHUIS met STALLING en BOVENWONING en met OPEN PLAATSJE daarachter, staande Westzijde in de Pelsterstraat te *Groningen*, lett. F no. 76.
IV. Eene groote HEEREN BEHUIZING, hebbende BOVENWONING met VRIJEN OPGANG, OPEN PLAATS en afzonderlijk SCHOOLGEBOUW daarachter, MANDEELIGEN GANG ten Zuiden, en uitgang in de Batjesstraat, staande in de Oude Ebbingestraat te *Groningen*, lett. A no. 79, door den Heer H. LOFVERS MEIJER in eigendom bewoond.
Alles te aanvaarden den 1sten Mei 1857.
Te bezien Perceel I, II en III daags vóór den Verkoopdag, van 10—12 en van 2—4 uur; Perceel IV vóór en op den Verkoopdag, van 10—2 uur; en een en ander op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten Kantore van den Notaris verkrijgbaar.

J. H. GEERTSEMA, C.z.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op MAANDAG den 15den December 1856, des avonds te 5 uur, ten Huize van den Kastelein R. ABELS, te *Haren*, publiek worden verkocht:

I. Eene **BEHUIZING**, get. B 183, bestaande uit twee WONINGEN met grooten TUIN er achter, staande en gelegen aan de Westzijde van de straat te *Haren*, door J. H. VAN OOSTEN in eigendom bewoond.
II. Ongeveer 10¼ Bunders HOOILAND, de *OSSEBRINKEN* genoemd, gelegen te *Haren*; in twee gedeelten.
Om te aanvaarden Perceel 1 op den 1sten Mei 1857, en Perceel 2 dadelijk na den toeslag.

*** Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, op VRIJDAG den 5den December 1856, ten Huize van B. VAN DER HUIZEN, Kastelein te *Kiel-Windeweer*, publiek te koop presenteren:

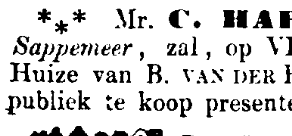

I. Een **HUIS** en **ERF**, groot 9 R., 70 E.; staande en gelegen aan den Zwartenweg te *Kiel-Windeweer*, Oostkant. II. Eene Plaats LAND, groot 4 B., 94 R., mede aldaar gelegen, en III. Eene Plaats LAND, groot 3 B., 28 R., gelegen aan de *Kalkwijk*, Westkant, alles onder de Gemeente *Hoogezand*; in eigendom bezeten bij de Erven van wijlen CHRISTIAAN C. BOER en CONS.

N.B.

In de maand JANUARIJ 1857, tijd en plaats nader te bepalen, zal er ten verzoeke van P. N NANNINGA en CONSS., publiek worden verkocht, in perceelen:

Eene BOEREN BEHUIZING met de VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van pl. m. 44 Bunders *Binnen-, Uiterdijks-*, en *Polderland*, met *Kwelder en Aanwas*, staande en gelegen te *Uithuizen*, en gedeeltelijk te *Uithuistermeeden*.

Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, *Adv. en Nots.*

Groote HOUTVERKOOPING

te *Roden*, op de Plaats *Zuidenveld*, van de Erven den Heer JANNES WINSINGH, van 3 à 400 Stammen **extra zware EIKEN BOOMEN**, ook **ESSCHEN** en **WILGEN**; dewelke zal gehouden worden op ZATURDAG den 6den December 1856, des voormiddags te 10 uur.

Notaris: H. H. VAN LIER.

Verkoop

VAN EENE

SCHEEPSTIMMERWERF ENZ.,

DOOR STERFGEVAL.

De Notaris **MUNNIK**, te *Joure*, zal, met den Heer **G. POSTHUMUS**, Kand. Notaris aldaar, op MAANDAG den 8sten December, des avonds te 6 uur, bij JETTE ZETSTRA, finaal verkoopen:

De **SCHEEPSTIMMERWERF**, met SCHUUR met daarbij staand WOONHUIS en SMEDERIJ, bij de Kolk te *Joure*, waar de Affaire nog gedreven wordt door de FIRMA SIJMON GEERTS en ZOON, en waarop te zamen slechts is geboden *f* 3785—00.
Aanvaarding den 12den Mei 1857.
De **GEREEDSCHAPPEN, WERKTUIGEN** en het aanwezige **HOUT** kan worden **overgenomen.**

ATTENTIE.

De Landbouwer KLAAS D. BESSELING, te *Winschoten*, is voornemens in openlijke veiling ter verkoop aan te bieden:

I. Eene **BOEREN BEHUIZING** en **SCHUUR**, met **HOF** en **TUIN**, en de VASTE BEKLEMMING van pl. m. 20 Bunders LAND, tot huur doende *f* 70 00, staande en gelegen op *Zuiderveen*, onder *Winschoten*.
II. Ongeveer 4 Bunders BEKLEMD LAND, aldaar gelegen, tot huur doende *f* 40—00.
III. Eene BEHUIZING en TUIN, staande en gelegen te *Bovenburen*, onder *Winschoten*, kort bij *Hessenbril*, huur doende *f* 5 00.
Om te aanvaarden: de Bouwlanden dadelijk, de Groenlanden St. Petri en de Gebouwen Mei 1857.
Zulks op ZATURDAG den 13den December 1856, des avonds 5 uur, ten Huize van den Kastelein N. HEMMES, te *Winschoten*; zijnde onderrigt te bekomen bij

F. R. FOLKERS.

GROOTE HOUTVERKOOPING,

in de *Zulte*, onder *Roden*, op de Plaats van de Erven JAN AUKEMA, van ruim **400 Stammen EIKENBOOMEN**, waaronder veel **zwaar Hout**, geschikt voor Aannemers, Scheepsbouwers en Huistimmerlieden.

Dewelke zal worden gehouden bij het Hout, op MAANDAG den 15den December 1856, en, zoo noodig, op den volgenden dag, des voormiddags te 10 uur te beginnen.

Notaris: H. H. VAN LIER.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van SIERT D. RUITER, op DINGSDAG den 16den December 1856, des avonds te zes uur, ten Huize van den Logementhouder A. S. NIES, te *Winschoten*, in openlijke veiling te verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING, SCHUUR** en **TUIN**, staande en gelegen aan den Grindweg in den Moeskershorn te *Winschoten*, tot velerhande Affaires geschikt.
II. Eene BEHUIZING en ERF, achter het eerste Perceel, aan het Zandpad staande en gelegen, waarin twee WONINGEN; en
III. Een Akker BOUWLAND, groot ¼ Bunder, achter voormelde Behuizing gelegen; alles vrij en eigen.
Mede zal alsdan in openlijke veiling worden verkocht:
I. Eene B E H U I Z I N G, waarin de **VISCH- en FRUITWINKEL** wordt uitgeoefend, en tevens tot velerhande Affaires geschikt, met daarbij behoorenden TUIN, staande en gelegen aan de Binnenvenne te *Winschoten*, in eigendom toebehoorende aan A. RICHTERS; en
II. Eene BEHUIZING en TUIN, staande en gelegen in den Molenhorn te *Winschoten*, vroeger toebehoorende aan de Erven J. UIL, en thans aan den Kleermaker SIJBRAND MULDER.
Nadere Informatiën ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, op MAANDAG den 22sten December 1856, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Logementhouder D. RANDA MULDER, te *Winschoten*, in openlijke Veiling te verkoopen:

Het wél onderhouden **KOFSCHIP CORNELIA**, groot 86 Tonnen, met deszelfs COMPLETEN INVENTARIS, tot hiertoe bevaren door Kapitein K. H. MEIJER; thans liggende te *Rotterdam*.
De Inventaris ligt op de gewone plaatsen ter lezing en is op franko aanvraag te bekomen ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

BEKENDMAKING.

De Heer Mr. W. WOLDRINGH gedenkt binnen kort, ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris, publiek te verkoopen:

Eene **BEHUIZING**, waarin twee afzonderlijke WONINGEN, met daarnevens staand nieuw gebouwd KOETSHUIS, STALLING en aanhoorigen TUIN, in Weversborn, nabij het Marktplein te *Winschoten*.

Mr. B. HAITZEMA VIËTOR.

Zaturdag den 20sten December

1856, 's voormiddags te 10 uur, ten Huize van JAN HIPKES NIEBOER, te *Zuidlaarderveen*, Gemeente *Zuidlaren*,

PUBLIEKE VERHURING

(voor den tijd van 6 jaren)

eener **BOERENPLAATS**, bestaande in eene zoo goed als nieuwe ruime BEHUIZING en pl. m. 16 Bunders beste WEIDE- en BOUWLANDEN, staande en gelegen te *Kijl-Windeweer*, deels onder *'t Hoogezand*, deels onder *Anlo*, thans nog bewoond en in gebruik bij de Wedw. SMID, te *Kijl*.

Notaris: Mr. C. E. KNIPHORST.

VOORLOOPIGE AANKONDIGING.

In de maand JANUARIJ e.k., zal te *Pieterburen* publiek in Koop worden aangeboden de P l a a t s **GROOT DEIKUM**, met ruim 27 Bunders BINNENLAND, 37 Bunders KWELDER en diens AANWAS. Alles vrij eigen Land en gelegen te *Wierhuizen*, Gemeente *Eenrum*.

EENE

ARRESLEDE

met **KLEED**, en een **ZWARTE HANGER** met **BELLEN** TE KOOP, bij H. ANKEN, Rijtuigverhuurder in de Marktstraat alhier.

BEKENDMAKING.

Op nader te bepalen tijd, zal binnen kort ter Verkoop worden aangeboden:

Het voor korte jaren vertimmerde **LOGEMENT EN STALLING** van de Weduwe JANS T. TIDDENS, staande en gelegen aan de Straat en Trekvaart te *Scheemda*; — zijnde inmiddels UIT DE HAND TE KOOP; waartoe Gadingmakenden zich kunnen vervoegen bij de Weduwe TIDDENS, opgemeld.

OPRUIMING.

De groote voorraad van **GEMAAKTE KLEEDEREN**, in mijn Magazijn aanwezig zijnde, zullen tegen ongehoord **lage prijzen** worden **OPGERUIMD**; terwijl ik weder eene partij **NIEUWE STOFFEN** ontvangen heb, waarmede ik mij bij deze in ieders gunst aanbeveel.

A. TEUTEBERG, *Mr. Kleermaker*, aan de Groote Markt.

Attentie.

De ondergeteekende zich thans alhier als **PASSEMENTWERKER** gevestigd hebbende in de **Oosterstraat**, Westzijde, lett. E 193, beveelt zich bij deze minzaam aan bij het geëerde Publiek in het **maken** en den **verkoop van** KWASTEN, FRANJES, KNOOPEN, KOORDEN, WOLLEN en ZIJDEN PASSEMENTEN, ENZ. ENZ.; kunnende des verkiezende bij hem opgave der verschillende kleuren gedaan worden en verzekerd zijn van eene prompte en civiele bediening.
GRONINGEN, 2 December 1856.

J. KIRCHENER.

J. H. VAN DE WEIJER,

***Steendrukker, Kunst- en Muzijkhandelaar*, in de Oude Ebbingestraat.**

Is ter gelegenheid van **ST.-NIKOLAAS** ontvangen: Eene partij pas uitgekomen KINDER- en GEZELSCHAPSSPELLEN, LEGKAARTEN, KIEN-, SCHIMMEL-, BELEGERINGSSPELLEN, PRENTEBOEKJES met GEKLEURDE PRENTJES 5 Ct., bijzonder fraaije van 25 Ct. tot *f* 3,00, GEKLEURDE KINDERPRENTEN het Boek 24 Vellen 15 Ct. en hooger, prachtige en ordinaire ALBUMS, van 35 Ct. tot *f* 6,00, VERFDOOZEN, van 15 Ct. tot *f* 18,00, TEEKEN- en PASSERDOOZEN, SCHRIJF- en ZAKPORTEFEUILLES, TEEKENCAHIERS in onderscheidene prijzen, GOUDEN- en GEKLEURDE NIEUWJAARSKRANSEN, van 5 Ct. tot 15 Ct., PAPETERIES, 35 Ct. tot *f* 4,50, GRIFFELS, de 100 stuks 10 Ct., 15 Ct., 20 Ct., DIKKE GEKLEURDE GRIFFELS de 100 stuks 40 Ct., POTLOODEN, het dozijn van 10 Ct. tot *f* 2,00, GELINIEERDE en ONGELINIEERDE SCHRIFTEN, 5 Ct., ENVELOPPES, het pakje 10 Ct., ROOD LAK, het Pond 20 Pijpen 50 Ct. tot *f* 5,50, OUWELS, het Pond *f* 1,50, POSTPAPIER, de Riem *f* 2,50 tot *f* 6,50, SCHRIJFPAPIER *f* 2,50 tot *f* 8,50, STALEN PENNEN, het Gros 30 Ct. tot *f* 3,00, GEWONE SCHRIJFPENNEN, het Bos 10 Ct. tot *f* 1,00, PAPIER om BLOEMEN van te maken in alle Kleuren, 5 Ct., BLADEREN voor BLOEMEN, 1 Ct., SPEELKAARTEN, 5 Ct., DITO met GEKLEURDE AZEN, volle Spellen 15 Ct., en eene **menigte Artikelen meer.**

H. J. SCHUTTER

maakt aan zijne geëerde Begunstigers bekend, dat hij op **SINT-NIKOLAASAVOND** weder ruim voorzien is van

versche Banketletters,

alsmede best **ST. NIKOLAASGOED** en vele andere **SUIKERWERKEN.**
Ook is bij denzelven te bekomen beste **PUNCH-SIROOP**, à *f* 1,10 de Flesch.

ST.-NIKOLAASGESCHENKEN,

bij E. D. H. SCHUTTER,

STEENDRUKKER,

Magazijn van **TAPISSERIE** en **BORDUURWERKEN**, in de Oude Boteringestraat, nabij de Markt.

J. C. CRAMWINCKEL,

hoek van den Grooten Krom-Elleboog, berigt aan zijne geëerde Begunstigers, dat hij heeft ten toon gesteld uitmuntende **PLATEN**; is ook ruim voorzien van KLEURDOOZEN, PASSERDOOZEN, SCHRIJF- en ZAKPORTEFEUILLES, TEEKENVOORBEELDEN, vele soorten van HOUTWERK en veel meer ARTIKELEN, zeer geschikt voor **St.-Nikolaasgeschenken.** Beveelt zich ten vriendelijksten aan.

St.-Nikolaasgeschenken,

alsmede een fraaije sortering MODERATEURLAMPEN, KANTOORLAMPJES, GLAS, PORSELEIN, smaakvolle ARTIKELEN in het SCHILDPAD, PERLEMOUR, STAAL, IVOOR en AGAAT; alles tegen **verminderde prijzen.** Beveelt zich vriendelijk aan.

J. L. LAGRO,

Oostzijde in het midden der Heerestraat.

J. G. SISSINGH,

Banketbakker en Confiturier aan de Groote Markt

te *Groningen*, in het Huis vroeger door den Heer Boekhandelaar RÖMELINGH bewoond, berigt zijne Stad- en Landgenooten, dat zijn WINKEL **geopend** is, en dat op VRIJDAG, **ST.-NIKOLAASAVOND**, eene KAMER voor

Ververschingen

bij hem in gereedheid zal zijn. Bevelende zich in alles ten minzaamste aan.
GRONINGEN, 2 December 1856.

VRIESCHE SCHAATSEN.

De ondergeteekende berigt door deze, dat de door hem gemaakte **SCHAATSEN**, te **Groningen** alleen te bekomen zijn bij **W. C. TER VEEN**, *IJzerkooper* in de *Brugstraat*.
IJLST, 1856.

J. F. FABER.

Eene Kindermeid,

van de P. G., van goede Getuigschriften voorzien, kan dadelijk geplaatst worden. Adres aan het BUREAU dezer COURANT.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 31.

Behoort bij de Groninger Courant van 3 December 1856, no. 145.

VERSLAG
VAN DE HANDELINGEN DER STATEN GENERAAL.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Donderdag den 27sten November.

Bij de voortzetting der algemeene beraadslagingen over hoofdstuk IV der staatsbegrooting (*Justitie*), in de zitting van heden, hebben onderscheidene sprekers inlichtingen gevraagd over een aantal onderwerpen, die door den minister worden beantwoord

Wat de vroeger reeds besprokene circulaire betreft, geeft z. exc. te kennen, dat, indien eenig regterlijk collegie collegialiter daartegen mogt opkomen, hij in overweging zoude nemen, of zij behoorde te worden ingetrokken.

In de tweede plaats verklaart de minister, dat ten aanzien van de uitoefening van het regt van gratie, niets nieuws is ingevoerd, maar alleen is behouden hetgeen bestond; dat daarbij geen spraak kan zijn van het openbaar maken van het geheim der raadkamer, en dat b. v. het hof van Groningen nooit anders heeft geadviseerd, dan met opgave van de meening der meerderheid en van die der minderheid; maar dat, indien ook daartegen door eenig regterlijk collegie bezwaar wordt ingebragt, de Regering bereid is daarop te letten.

In de derde plaats verklaart de minister, dat niets verder van zijne bedoelingen verwijderd is dan de zucht om zijne R.-Kath. landgenooten te kwellen, en dat ook de Regering bereid is om, in gevallen in welke genoegzaam blijkt van goede trouw, passief te werk te gaan, en, zoo dit noodig is, de zaak te zullen brengen ter kennis van den bevoegden regter.

Betreffende het algemeene stelsel van wetgeving, komt de minister op tegen de dwaling, waarin men verkeert, dat hij het strafregt zoude willen handhaven, alleen omdat het bestaat. Hij verlangt, dat men zal bedenken, dat hij in weinige maanden een nieuw stelsel van regterlijke organisatie heeft moeten ontwerpen, en eene wet op de jagt en visscherij, en dat men zich derhalve niet kan verwonderen, dat hij nog niet gereed is met een nieuw stelsel van strafregt en strafvordering.

Ten aanzien van de rijks-politie merkt de minister aan, dat niets belet, dat de jagt-opzieners tevens rijks-veldwachters zijn, en dat hij van de instelling der rijks-veldwacht en de vereeniging van verschillende elementen de beste vruchten voor de politie verwacht, gelijk die ook reeds aanvankelijk daarvan geplukt worden. Daardoor zal ook in het gemis van de hulpmarechaussée eenigermate voorzien worden.

Ten slotte verklaart de minister, met betrekking tot zijne staatkundige beginselen, dat, indien men zijne eerlijkheid verdenkt, op grond van zijn antwoord aan den heer *Groen*, men zijnen toestand tegenover genoemd lid niet kent; dat hij nopens een aantal punten, zoo staatkundige, als andere, van den heer *Groen* verschilt; dat hij dezelfde man is gebleven, welke hij jaren lang was, en zich geenszins schuldig zal maken aan het opofferen van beginselen die hij jaren lang heeft beleden.

De algemeene beraadslagingen worden hierop gesloten en art. 1 (tractement van den minister) zonder discussie aangenomen. Morgen voortzetting.

Zitting van Vrijdag den 28sten November.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk IV (*Justitie*) der staatsbegrooting voor 1857.

Bij art. 2 (tractementen van den secretaris-generaal, de ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden, enz., ad *f* 55.800) stelt de heer *van Bosse* als amendement voor, die som met *f* 4000 te verminderen. Hij kan de hier voorgestelde aanzienlijke verhooging der tractementen van de ambtenaren niet goedkeuren; het geldt hier de toepassing van een zeer gewigtig beginsel. Het komt spr. voor dat de klagte over het geringe der tractementen ongegrond is, als men de tractementen der geringe ambtenaren vergelijkt met die, welke verstrekt worden bij partikulieren, bij notarissen of procureurs, of bij de officieren van het leger, of van hen die eene wetenschappelijke opleiding gehad hebben. Bovendien hebben zij andere voordeelen, bijv. een zeker aandeel in de leges. Zij hebben voorts groote voordeelen boven de beambten bij partikulieren. Er wordt toch voor hunne weduwen en weezen gezorgd.

De *minister van justitie* acht de verhooging billijk en noodzakelijk en niet bovenmatig, vooral als men in aanmerking neemt de behoeften die jaarlijks toenemen. Z. exc. schetst den toestand der mindere ambtenaren, die van *f* 400 à *f* 450, in 's Gravenhage, met huisgezinnen moeten leven. Hij prijst het, dat de Volksvertegenwoordiging naauwgezet toeziet op de besteding der gelden, maar de Kamer vertegenwoordigt ook een volk waarbij het nationaal is loon naar arbeid te geven. De Vertegenwoordiging staat ook de belangen voor van hen, die hunne moeite, hunnen tijd en hun talent voor de belangen van het land overhebben. Die ambtenaren hebben dus aanspraak op ondersteuning, hulp en mededoogen. De minister zegt ten slotte, dat hij aandringt op de goedkeuring van het artikel, en dus het amendement tot het laatste oogenblik meent te moeten bestrijden. Zoo hij toch boeten moest voor de onvoorzigtigheid, die hij welligt heeft begaan, om eene taak te aanvaarden, die voor zijne krachten te zwaar is, eene onvoorzigtigheid, die dan uit een Oranjelievend hart is voortgesproten; zoo het blijken mogt, dat hij voor die taak zou moeten buigen, dan nog wenscht hij dat een ander minister in staat zou zijn te verwezenlijken, wat hij met de verhooging van dit artikel ten oogmerk heeft. Hij kan er bijvoegen, dat door zijn voorganger dezelfde verhooging zou zijn voorgesteld.

De heer *ter Bruggen Hugenholtz* gelooft ook, dat de tractementen der lagere ambtenaren moeten verhoogd worden, in verband met de duurte der levensmiddelen, maar dit moet niet alleen bij exceptie voor een enkel departement gelden. Wil men hulp aanbrengen, dan moet de maatregel algemeen zijn.

De heeren *van Hoëvell* en *Storm van 's Gravesande* spreken in denzelfden geest, terwijl de heer *de Brauw* zich voor deze partiële verhooging verklaart.

Na nog eene korte woordenwisseling, wordt het amendement ter stemming gebragt en verklaren zich 32 stemmen er voor en [illegible] er *tegen*, zoodat de stemmen staken en het amendement dus in eene volgende zitting op nieuw aan stemming zal worden onderworpen.

Bij art. 10 (traktementen van de geregtsdienaren *of rijksveldwachters*) stelt de heer *Dullert* voor, de cursijf gedrukte woorden te doen vervallen.

De *minister van justitie* brengt bij de behandeling van dit artikel en van het voorgestelde amendement, ter sprake het jongste besluit omtrent de regeling van 's rijks-politie en bepaaldelijk van 's rijks veldwacht, die de Regering met den 1sten Januarij a.s. dacht in te voeren. Het doel van de Regering is, om een goed politie-corps tot stand te brengen, onder een algemeen bevel. De inrigting van de hulp-marechaussée was een tijdelijke maatregel, die ziet dat resultaat heeft gehad, dat men er van verwachtte; het zijn jonge kavalleristen, die, ja op de wegen patrouilleren, maar die niet zoodanig kunnen toezien, kwaad verhoeden, misdrijven voorkomen, als men van geoefende politiemannen mag verwachten. Bovendien kwam men bij het departement van oorlog tot de overtuiging, dat die maatregel allernadeeligst werkte op de militaire tucht, en dat de manschappen zeer waren achteruitgegaan als zij tot de corpsen terugkeerden. De hulpmarechaussée bereikte ook niet het oogmerk, dat men zich daarvan voorstelde. Het was eene inrigting die kostbaar was en tevens ongelijkmatig werkte. Het is daarom, dat hij wenscht een meer algemeen politiecorps te vestigen, dat goed in staat is de hulp-marechaussée te vervangen.

De minister merkt nog op, dat, als het amendement wordt aangenomen, de in werking treding der rijks-veldwacht met den 1sten Jan. zeer bemoeijelijkt zal worden.

Na langdurige discussie, waaraan de heeren *van Eck*, *Godefroi*, *Dullert*, *Schimmelpenninck van der Oije* en de *minister van justitie* deelnemen, worden de beraadslagingen gesloten en het amendement van den heer *Dullert aangenomen* met 37 tegen 27 stemmen.

(*Tegen:* de heeren *Vegelin van Claerbergen*, *Sander*, *Hoffman*, *de Kempenaer*, *Wintgens*, *van Franck*, *Kien*, *van Rappard*, *de Brauw*, *Nolthenius*, *Groen van Prinsterer*, *Baud*, *van Heiden Reinestein*, *van Foreest*, *Taets van Amerongen*, *Dirks*, *van Deinse*, *Wijbenga*, *Hoekwater*, *Bieruma Oosting*, *van Rees van Oudtshoorn*, *Delprat*, *van Lijnden*, *Bosscha*,

Stolte en de *Voorzitter.*)

Art. 10 wordt aldus gewijzigd *aangenomen.*

Bij art. 27 van afdeeling VI (onderhoud der gevangenen), ontwikkelt de heer *Westerhoff* de opmerking, dat het geneeskundig behandelen van *burgerlijke*, niet *militaire*, gevangenen door de officieren van gezondheid, in strijd is met de wet van den 12den Maart 1818. Hij noemt dit eene bepaalde wetsovertreding.

De *minister van justitie* kan niet toegeven dat er strijdigheid met de wet zou bestaan. Omtrent de gevangenen kunnen bijzondere regels in acht worden genomen.

Art. 27 wordt daarna *aangenomen.*

De voortzetting der beraadslaging wordt bepaald op morgen.

Zitting van Zaturdag den 29sten November.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk IV (Justitie) der staatsbegrooting voor 1857.

Bij art. 34 van afdeeling VII (aanbouw van nieuwe gevangenissen, enz.) verklaart de heer *Westerhoff*, dat hij geen onbepaald voorstander is van het cellulaire stelsel. Hij vertrouwt, dat het met bedaardheid en voorzigtigheid zal worden ingevoerd. Hij zal over het stelsel der cellulaire opsluiting niet spreken, maar doet aan den minister eenige vragen betrekkelijk de werking van het stelsel, dat elders een nadeeligen invloed op den gezondheidstoestand der gevangenen heeft uitgeoefend. Hij wenscht dat de minister daarnaar een onpartijdig onderzoek instelle.

De heer *Godefroi* komt op tegen het voornemen van den minister, om bij het bouwen van nieuwe gevangenissen deze in te rigten naar een tweeslachtig stelsel, dat is naar het cellulaire systeem en tevens dat van gemeenschappelijke opsluiting. Hij zou het eerste stelsel vooral willen dienstbaar maken voor de *preventieve gevangenen*, maar met meerdere faciliteit dan de *veroordeelden* tot eenzame opsluiting.

De heer *Wintgens* verdedigt het beginsel waarvan de Regering uitgaat. Het is haar pligt te waken, dat aan de wet worde voldaan, welke aan den regter de bevoegdheid laat, om cellulaire of andere gevangenisstraf toe te passen. Zoo er dus eene fout is, dan ligt die niet in deze begrooting of bij de Regering, maar wel bij de wetgeving, die omtrent dit punt op twee gedachten hinkt.

Hij was vroeger een groot voorstander van het penitentiair stelsel en is er nog wel geen bestrijder van geworden, maar moet toch erkennen, dat hij, na al hetgeen in andere landen is voorgevallen en ook op grond van eenige resultaten, het tijd vond om, nu het stelsel sedert vijf jaren is ingevoerd, de zaak aandachtig na te gaan, en aan een ernstig onderzoek te onderwerpen.

De *minister van justitie*, die zich reeds vroeger als geen groot voorstander van het bedoelde stelsel heeft doen kennen, was het volmaakt eens, dat de zaak met voorzigtigheid moest worden behandeld en dat men alzoo het stelsel, dat nu bestaat voorloopig zou handhaven, dat is, zoowel de cellulaire gevangenis als de gemeenschappelijke opsluiting. Voor de uitvoering daarvan moest hij zorg dragen.

Art. 34 wordt daarna goedgekeurd.

De overige artikelen van het hoofdstuk geven tot geen of weinig belangrijke beraadslagingen aanleiding en worden achtereenvolgens goedgekeurd.

Alsnu worden hervat de beraadslagingen over het amendement van den heer *v. Bosse* op art. 2, tot weglating hiervan eener som van *f* 4000, waarover gisteren de stemmen staakten.

Na eene korte woordenwisseling wordt dat amendement in stemming gebragt en nu aangenomen met 34 tegen 32 stemmen.

(*Tegen*: de heeren *van Rappard*, *Mackay*, *van Reede van Oudtshoorn*, *Hoekwater*, *Sander*, *de Brauw*, *van Foreest*, *Bieruma Oosting*, *Rochussen*, *Groen van Prinsterer*, *Baud*, *Elout van Soeterwoude*, *van Franck*, *Kien*, *van Deinse*, *van Akerlaken*, *Gevers Deynoot*, *van Lijnden*, *de Kempenaar*, *Godefroi*, *Dirks*, *Bosscha*, *Taets van Amerongen*, *Hoffmann*, *Schimmelpenninck van der Oye*, *Heemskerk*, *Wintgens*, *Delprat*, *Nolthenius*, *Stolte*, *Vegilin van Claerbergen* en *de Voorzitter.*)

Het geheele Hoofdstuk IV wordt *aangenomen* met 41 tegen 25 stemmen.

(*Tegen*: de heeren *de Lom de Berg*, *Anemaet*, *de Poorter*, *van Nispen van Sevenaer*, *van der Linden*, *van Eck*, *van Wintershoven*, *Bots*, *Luyben*, *Dommer van Poldersveldt*, *Slicher van Domburg*, *van Akerlaken*, *van Hoëvell*, *Dullert*, *de Limpens*, *Mesdag*, *Godefroi*, *Hoynck van Papendrecht*, *Hengst*, *Beens*, *ter Bruggen Hugenholtz*, *Meylink*, *van Zuylen van Nyevelt*, *Storm* en *Jespers.*)

De algemeene beraadslagingen worden geopend over Hoofdstuk V (*Binnenlandsche Zaken*).

De heer *van Zuylen van Nyevelt* zegt het gevoelen voor staan, dat het in sommige gevallen pligtmatig is de stemming over een hoofdstuk te toetsen aan redenen buiten de begrooting gelegen. Spr. meent, dat door de transformatie van den minister van justitie, die van binnenl. zaken, als het ware, het hoofd van het kabinet geworden was. Hij heeft die verwisseling met geen bijzonder genoegen gezien. Veel liever had hij tegenover een anti-revolutionair kabinet gestaan. Nu de pensée gouvernementale van den minister van binnenl. zaken uitgaat, onderzoekt spr. wat men van hem als staatsman te wachten heeft. Daartoe gaat hij zijn vroeger doen en laten na; noemt hem het hoofd van die godsdienstig-exclusieve en politiek-reactionaire rigting, welke, in het duistere gewoeld, en een' fatalen invloed op de staatkunde heeft uitgeoefend; deelt mede dat deze een adres onderteekend heeft tegen de gemengde school, en ziet voorts in de handelingen van den minister, sedert zijne optreding, een' toeleg om de kwestie van het onderwijs, die op den voorgrond moest staan, op den achtergrond te schuiven.

De heer *Bosscha* treedt in eene beschouwing over de verschillende partijen in de Kamer, en ontwikkelt daarop zijne beschouwingen over de inrigting van het nationale onderwijs.

Nadat nog de heeren *Blaupot ten Cate*, *Storm van 's Gravesande* en *van Deinse* de zaak der spoorwegen besproken hebben, de beide eersten in de noordelijke provinciën, de laatste in Zeeland, worden de beraadslagingen verdaagd tot Maandag.

Door de commissie van rapporteurs is het voorloopig verslag opgemaakt van het onderzoek in de afdeeling van de wetsontwerpen tot bekrachtiging van provinciale belastingen.

Aangaande Groningen lezen wij daarin het volgende:

»Deze provincie steekt boven al de andere uit door het hoog bedrag aan opcenten, die zij, zoowel voor gewone als voor buitengewone uitgaven, op de grondbelasting en op personeel heft. Die opcenten zijn zoo zeer geklommen, dat het tijd wordt tegen het voortgaan op eenen weg, waardoor allengs 's rijks belang aanmerkelijk zou kunnen worden benadeeld, ernstig te waarschuwen. Wat de buitengewone uitgaven betreft, geldt het hier voornamelijk de subsidiën voor het aanleggen van kunstwegen en de rentebetaling en aflossing van aangegane geldleeningen. Terwijl men ook wegens die wegen en het bedrag dezer geldleeningen wel eenige nadere inlichting wenschelijk acht, kan men de aanmerking niet terughouden, dat de staten van Groningen eenen anderen weg bewandelen dan die van Gelderland. Deze gaan van het beginsel uit, dat, waar de provincie uitgaven doet die meer bepaaldelijk in 't belang der grondeigenaren strekken, de daaruit voortspruitende last door opcenten op de grondbelasting moet worden bestreden. In Groningen daarentegen worden voor soortgelijke uitgaven ook zeer hooge opcenten op het personeel geheven. Die handelwijze schijnt geene goedkeuring te verdienen.

»De personele belasting drukt, ook ten gevolge der opdrijving in de laatste jaren, buitendien reeds zwaar en moet niet zonder het bestaan van onvermijdelijke noodzakelijkheid door provinciale opcenten nog worden verhoogd. Heeft eene provincie behoefte aan middelen tot dekking van buitengewone uitgaven, dan behoort zij, vooral wanneer de landbouw regtstreeks door het doen dier uitgaven bevoordeeld wordt, het oog te vestigen op de grondbelasting, die, niettegenstaande de sterk toegenomene waarde der eigendommen en den verhoogden prijs der voortbrengselen van den grond, sedert eene reeks van jaren stationair gebleven is.

»In allen gevalle levert de handelwijze der provinciale vertegenwoordiging in Groningen het bewijs op, dat de herziening van het kadaster, zoowel voor de gebouwde als voor de ongebouwde eigendommen, toenemend noodzakelijk wordt, in zoover daaruit ligt eene betere verdeeling van de lasten der natie zou kunnen voortvloeijen. Indien men toch in Groningen er geen bezwaar in ziet om van jaar tot jaar 18 provinciale opcenten op de grondbelasting te heffen, zal wel kunnen worden aangenomen, dat die belasting, voor zoover zij ten behoeve van het rijk geheven wordt, over 't algemeen thans beneden het peil is dat zij zonder bovenmatigen druk zou kunnen bereiken."

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. van BOLHUIS HOITSEMA.